

'Jumala on hyvällä tuulella'
– Jumalan hyvyys ja kärsimyksen mysteeri
Bill Johnsonin teologiassa

Tanja Närhi
Dogmatiikan tutkielma
Helmikuu 2020

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET		
Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Teologinen tiedekunta		Laitos – Institution -
Tekijä – Författare Tanja Närhi		
Työn nimi – Arbetets titel ’Jumala on hyvällä tuulella’ – Jumalan hyvyys ja kärsimyksen mysteeri Bill Johnsonin teologiassa		
Oppiaine – Läroämne Dogmatiikka		
Työn laji – Arbetets art Maisterin tutkielma	Aika – Datum Helmikuu 2020	Sivumäärä – Sidoantal 56
<p>Tiivistelmä – Referat</p> <p>Tutkielman tarkoituksena on analysoida Kalifornialaisen Bethel-seurakunnan johtajan Bill Johnsonin teologiaa, ja erityisesti hänen käsitystään Jumalan hyvyydestä ja kärsimyksestä. Bethel-seurakunnasta on tullut helluntaikarismaattisten kristittyjen maailmanlaajuisesti suosima herätyksen keskus. Johnsonia pidetään arvostettuna apostolina myös uusapostolisen liikkeen keskellä. Johnson ei pyri muotoilemaan yhtenäistä systemaattista teologiaa. Hän on pastori ja kirjailija, joka tuottaa materiaalia seurakuntalaisten hengellisiin tarpeisiin. Pyrkinessään motivoimaan seurakuntaa liikkeelle kohti yliluonnollista ja voimallista uskon elämää, hän tulee samalla kuitenkin synnyttäneeksi uutta populaariteologiaa.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä on systemaattinen analyysi ja päälähteenä on Johnsonin <i>God is Good</i> –teos. Lisäksi muita hänen julkaisemia kirjojaan käytetään täydentävinä lähteinä. Tarkempaan tutkimuskysymyksenä on, miten Johnsonin ymmärrys Jumalan hyvyydestä ja kärsimyksestä tulee ilmi hänen sairaiden parantamista koskevassa teologiassaan. Kysymystä tarkastellaan perinteisen helluntaiteologian kontekstissa ja suhteessa klassiseen uskonnonfilosofiseen kysymykseen teodikeasta. Tutkimuksessa Johnsonin teologiasta löytyi sekä sisäisiä jännitteitä että eroavuuksia suhteessa perinteiseen helluntaiteologiaan ja kristologian osalta myös suhteessa klassisten uskontunnustuksien kautta määrittävään kristinuskoon.</p> <p>Ensimmäisessä analyysiluvussa tarkasteltiin Johnsonin teologian yleisiä linjoja. Johnson näkee seurakunnan tehtäväksi ”tuoda taivas maan päälle.” Uskovien tehtävänä on Jeesuksen antaman esimerkin mukaisesti parantaa sairaita, herättää ennenaikaisesti kuolleet, syrjäyttää pimeyden valtakunta ja aikaansaada sosiaalinen transformaatio yhteiskunnassa. Johnson nojautuu pragmatismissaan niin voimakkaasti kenoottiseen kristologiaan, että käytännössä hän tulee korvanneeksi logoksen Pyhällä Hengellä Kristuksen persoonassa. Soteriologian osalta risti on hänelle pelastuksen alku, niin että pelastushistorian huipentuma ei tapahdu ristillä eikä ylösnousemuksessa vaan Pyhän Hengen vuodatuksessa. Tutkimuksessa kävi ilmi, että Johnsonin teologiassa on ylitoteutuneen eskatologian piirteitä.</p> <p>Toisessa analyysiluvussa tarkasteltiin Johnsonin käsitystä Jumalan hyvyydestä suhteessa sairaiden paranemiseen. Johnson ymmärtää Jumalan ehdottoman hyvyyden tarkoittavan, että Jumalan tahto on parantaa kaikki sairait jo nyt, eikä paraneminen jää koskaan Jumalan puolelta kiinni. Uskovien tulee rukouksessa ja mielen uudistumisen kautta tavoitella yhä suurempia läpimurtoja, sillä sairaudet ovat hänen mukaansa vihollisesta ja uskovien vastuulla on tuoda Jumalan hyvyys maailmassa esille.</p> <p>Kolmannessa analyysiluvussa tarkasteltiin Johnsonin käsitystä kärsimyksestä. Johnson nojautuu kärsimyksen ongelmaa käsitellessään luotujen vapaaseen tahtoon, ja puolustaa Jumalan syyttömyyttä kärsimyksen aiheuttamiseen. Hän ei näe kärsimykselle roolia kristityn elämässä, vaikka toisaalta toteaa, että uskon testit ja koettelemukset ovat tarpeellisia valmistamaan meitä kantamaan Jumalan siunaukset. Johnsonin mukaan se, miksi kaikki eivät parane rukouksista huolimatta, on mysteeri, jota tulee vain kunnioittaa: yritykset selittää sitä, miksi Jumala sallii kärsimystä tuottavat hänen mukaansa huonoa teologiaa. Tutkimukseni osoittaa, että Johnsonin keinot varjella Jumalan mainetta hyvänä Jumalana saattavat kuitenkin jopa lisätä kärsimyksen aiheuttamaa psyykkistä taakkaa, sillä hän tulee siirtäneeksi koko ongelman ihmisen vastuulle. Teodikeat, vaikka ne eivät selitäkään kaikkea, voivat kuitenkin auttaa ihmisiä elämään kärsimyksen täyttämässä maailmassa.</p>		
Avainsanat – Nyckelord teodikea, hyvyys, kärsimys, kristologia, eskatologia, karismaattiset liikkeet		
Säilytyspaikka – Förvaringställe Helsingin yliopiston kirjasto, Keskustakampuksen kirjasto, Teologia		
Muita tietoja		

Sisällys

1. Johdanto	4
2. Tutkielman taustaa	7
2.1. Jumalan hyvyys ja kärsimyksen ongelma	7
2.2. Uusapostolinen liike (NAR).....	11
2.3. Johnsonin ja Bethel-seurakunnan taustaa.....	15
2.4. Johnsonin teologiaa koskeva aiempi tutkimus	16
3. Johnsonin teologian päälinjat	18
3.1. Maan päällä niin kuin taivaassa	18
3.2. Kristologia: Jeesus oli Pyhän Hengen voimaannuttama	20
3.3. Soteriologia: Pelastus on valtakunnan näkemistä	22
3.4. Eskatologia: Valtakunta nyt	25
4. Jumalan hyvyys ja sairaiden paraneminen	28
4.1. Jumala on aina hyvä	28
4.2. Sairauksien alkuperä	30
4.3. Jumalan tahto on aina parantaa	32
4.4. Todistuksen voima	35
5. Kärsimyksen mysteeri.....	38
5.1. Kun parantumista ei tapahdu	38
5.2. Kurituksen tarkoitus	43
5.3. Kun kuollut ei herää – Olivian tapaus	46
6. Johtopäätökset.....	51
Lähteet.....	55
Kirjallisuus	55

1. Johdanto

Jos Jumala on kaikkivaltias ja hyvä, eikö hän tahtois parantaa jokaisen, joka häneltä vilpittömästi etsii apua? Bill Johnsonin vastaus on *kyllä* – ja hän haluaa vakuuttaa maailman Jumalan hyvydestä. Johnson on johtava pastori Kalifornian Reddingissä sijaitsevassa Bethel Church seurakunnassa, josta on tullut helluntailaisten ja karismaattisten kristittyjen suosima herätyksen keskus ja pyhiinvaelluskohde. Ihmisiä kaikkialta maailmasta osallistuu Bethelin konferensseihin ja koulutuksiin tavoitteena kokea hengellistä uudistumista ja tulla varustetuksi voimallisempaan uskon elämään. Bethelissä toimii ylikuulnolliseen elämään varustava koulu (*Bethel School of Supernatural Ministry*), jossa vuonna 2019 oli 2000 opiskelijaa 64 maasta.¹ Johnsonin vuonna 2003 julkaiseman kirjan *When Heaven Invades Earth* jälkeen hän ja muut Bethel-seurakunnan johtoon kuuluvat ovat julkaisseet kymmenittäin kirjoja, jotka ovat saaneet Bill Johnsonin ja Bethelin edustaman teologian leviämään laajasti ympäri maailmaa. Bethelin yhteyteen on noussut myös useita muita palvelumuotoja, jotka ovat osaltaan laajentaneet seurakunnan vaikutusala. Tällaisia ovat Banning Liebscherin johtama Jesus Culture -nuorisotyö, rukouksella parantamiseen keskittyvä Healing Rooms ja Bethel Music, joka äänittää, tuottaa ja levittää musiikkia maailmanlaajuisesti.

Bill Johnsonia pidetään arvostettuna apostolina myös uusapostolisen (*New Apostolic Reformation*) liikkeen ja sen vaikutuspiirissä olevien seurakuntien keskuudessa. Uusapostolinen liike on iso selittävä tekijä kristinuskon ilmiömaisessä kasvussa Afrikassa, Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa. Se on osa itsenäisten seurakuntien segmenttiä, joka on tällä hetkellä nopeimmin kasvava kristinuskon haara ja johon kuuluu yli 369 miljoonaa kristittyä.² Bill Johnson on siis tällä hetkellä erityisesti helluntailaisten ja karismaattisten kristittyjen keskuudessa hyvin vaikutusvaltainen henkilö. Myös Suomessa Johnsonin lanseeraamiin ajatuksiin törmää erityisesti vapaan kristillisyyden piirissä.

Vuonna 2016 Johnson julkaisi Jumalan hyvyttä koskevan teoksensa *God is Good*, jonka hän sanoo Jumalan käskeneen hänen kirjoittaa.³ Tämän tutkielman tarkoituksena on analysoida Johnsonin käsitystä Jumalan hyvydestä sekä kärsimyksen roolia hänen teologiassaan. On syytä huomata, että opettaessaan, julistaessaan ja julkaistessaan kirjoja Johnsonin tavoitteena ei ole muotoilla yhtenäistä teologiaa, vaan ottaa kantaa erilaisiin teologisiin näkemyksiin: Korjatessaan havaitsemaansa teologista epätasapainoa, Johnson tekee usein

¹ Bethelin verkkosivu, www.bethel.com (luettu 3.2.2020).

² Johnson & Ross 2009, 78–79.

³ Johnson 2018, 27. Kirja on julkaistu suomeksi *Jumala on hyvä* –nimellä.

korjausliikkeen vastakkaiseen ääripäähän. Tavoitteena ei ehkä ole tietoisesti luoda uutta teologiaa, mutta käytännössä Johnson on kehittämässä uudentyyppistä populaariteologiaa.⁴

Tutkielman päälähteenä käytän kyseisen *God is Good* –teoksen päivitettyä painosta vuodelta 2018, johon hän on lisännyt loppuun kunnioituksen kulttuuria käsittelevän luvun. Teos on tutkielman aiheen kannalta relevantin, ja tutkimusmenetelmä edellyttää lähdeaineiston rajaamista. Johnson on julkaissut useita kymmeniä teoksia aikajanalla 2003-2020, ja osaa näistä hyödynnän täydentävinä lähteinä. Tutkimusmetodina on systemaattinen analyysi. Tutkimuskysymyksenä on, miten Johnsonin ymmärrys Jumalan hyvyydestä tulee ilmi hänen sairaiden parantamista koskevassa teologiassaan. Tarkastelen kysymystä perinteisen helluntaiteologian kontekstissa sekä suhteessa klassiseen uskonnonfilosofiseen kysymykseen teodikeasta – voiko Jumalalla olla moraalisesti riittävän hyviä perusteita sille, että hän ei paranna kaikkia ihmisiä heti? Helluntailaisuus ei ole opillisesti helposti määritettävissä, sillä helluntai-karismaattinen liike on levinnyt kaikille mantereille ja saanut erilaisia ilmenemismuotoja – kuten 1970-luvulta kasvamaan lähtenyt uuskarismaattisuus, johon myös Bethel on luettavissa.⁵ Helluntailiike on kuitenkin kypsynyt iän myötä, ja viime vuosikymmeninä useat helluntailaiset akateemikot ovat pyrkineet linjaamaan helluntailaista teologiaa, joka olisi uskollinen Raamatulle ja liikkeen ytimelle, joka on henkilökohtainen ja kokemuksellinen Jumalan Hengen kohtaaminen.⁶ Tutkimuksessani peilaan Johnsonin teologiaa näitä helluntaiteologeja vasten.⁷

Henkilökohtaisena kimmokkeena Johnsonin teologian analysoimiselle on oma kokemukseni nuorimman lapseni menettämisestä vakavaan sairauteen. Vaikka arvostan Johnsonia, menetykseni sai minut näkemään hänen opetuksessaan sairaiden parantamisesta ongelmallisia puolia. Toivon, että tutkimuksestani on hyötyä niille, jotka haluavat muodostaa itselleen kokonais kuvaa Bethel-seurakunnan opetuksesta, ja että se voi myös osaltaan auttaa tunnistamaan ja välttämään uuskarismaattisuudessa esiintyviä epäterveitä ylilyöntejä.

Tutkimukseni etenee siten, että ensin esittelen Bill Johnsonin teologiaa yleisellä tasolla. Sen jälkeen tarkastelen lähemmin argumentteja, joita Johnson tarjoaa puolustamaan

⁴ Shuttleworth 2015, 102.

⁵ Warrington 2008, 12, 18. Nykyisin helluntaikarismaattinen kristillisyyden jaetaan kolmeen osaan: klassisiin helluntailaisiin, karismaattisiin liikkeisiin ja uuskarismaatikoihin. Klassisilla helluntailaisilla tarkoitetaan Yhdysvalloissa 1900-luvun alussa syntyneitä ja ympäri maailmaa levinnyttä helluntaiherätystä. Suomen helluntaiherätys kuuluu tähän kategoriaan. Karismaattisilla liikkeillä tarkoitetaan 1960-luvulta alkaen olemassa olevissa kirkkoissa vaikuttavia helluntailaisuutta muistuttavia liikkeitä. Näistä suurin ryhmä on katolinen karismaattisuus. Uuskarismaatikkojen ryhmään lasketaan kuuluvaksi kaikki muut helluntaikarismaattisessa spiritualiteetissa elävät kristityt. Suurin osa uuskarismaatikoista on ryhmittynyt omiksi liikkeikseen, eikä kuulu mihinkään olemassa olevaan kirkkokuntaan. Kärkkäinen 2005, 302.

⁶ Warrington 2008, 20.

⁷ Teologeista mainittakoon Keith Warrington, David Petts, Raymond Pruitt ja Veli-Matti Kärkkäinen (joka tosin nykyisin kuuluu luterilaiseen kirkkoon).

käsitystään Jumalan hyvyydestä. Viimeiseksi käsittelen Johnsonin käsitystä kärsimyksen roolista ja suhteutan sitä yleiseen teodikeakeskusteluun. Tässä yhteydessä havainnollistan Johnsonin teologiaa ajankohtaisen Bethel-seurakunnasta otetun esimerkin kautta.

2. Tutkielman taustaa

2.1. Jumalan hyvyys ja kärsimyksen ongelma

Koska tutkimuskysymys sivuaa oleellisesti teodikean ongelmaa, on tarpeen luoda lyhyt katsaus kysymyksen teologianhistorialliseen taustaan. Jumalan hyvyyden ja kärsimyksen todellisuuden välistä teologista ja uskonnonfilosofista ongelmaa on pohdittu jo tuhansia vuosia.

Yleensä ongelma muotoillaan seuraavasti: Jos Jumala on täydellisen hyvä, hän haluaa poistaa pahan, jos hän on kaikkivaltias, hän pystyy poistamaan pahan. Paha on kuitenkin olemassa, joten Jumala ei voi olla samaan aikaan kaikkivaltias ja täydellisen hyvä.⁸ Koska kristinuskon kuitenkin opettaa, että Jumala on sekä täydellisen hyvä että kaikkivaltias, on historian saatossa pyritty esittämään erilaisia syitä sille, mistä paha tulee ja miksi hyvä Jumala sitä mahdollisesti sallii. Näitä Jumalan oikeudenmukaisuuden puolustamiseksi annettuja selityksiä kutsutaan teodikeoiksi. Teodikeassa on kyseessä yritys osoittaa, että Jumalalla on moraalisesti riittävän hyvä peruste sallia kärsimystä.⁹

Pahan olemassaolossa ongelmallista on se, että se aiheuttaa ihmiselle kärsimystä. Kaikki kärsimyskään ei kuitenkaan näyttäydy ongelmallisena, sillä ihmiset saattavat vapaaehtoisesti antautua kestäämään kipua ja kärsimystä, jos se palvelee heidän tavoittelemansa päämäärää. Esimerkiksi urheilijat pakottavat itsensä kestäämään monenlaista vaivaa ja kipua kehittyäkseen urheilijoina. Kaikki kärsimys ei siten saa ihmistä kyseenalaistamaan Jumalan hyvyttä. Kärsimys, joka on ongelmallista, on sellaista, joka tapahtuu ihmiselle vastoin hänen tahtoaan, ja joka ei näytä hyödyttävän häntä mitenkään. Tällaista on esimerkiksi rikoksen uhriksi joutuminen, tai toisaalta tilanteet, joissa ihminen ei saa sitä, mitä sydämessään eniten haluaa. Eleanore Stump määrittelee kärsimyksen pahuuden juuri sitä kautta, että se tekee väkivaltaa ihmisen tahdolle.¹⁰ Kristityt ajattelijat ovat esittäneet erilaisia syitä sille, miksi kaikkivaltias ja hyvä Jumala sallii kärsimystä:

Vapaan tahdon teodikea. Kirkkoisä Augustinuksen mukaan maailman pahuus selittyy ihmisen vapaalla tahdolla. Jumala loi ihmiselle vapaan tahdon, koska vapaa tahto on edellytys rakkaudelle. Ilman vapautta olla rakastamatta ei ole aitoa rakkautta. Vapaa tahto kuitenkin mahdollistaa pahan tekemisen, ja niinpä ihminen ja kolmasosa enkeleistä lankesivat syntiin, minkä seurauksena kärsimys tuli maailmaan. Tämän teodikean mukaan Jumala ei ole vastuussa, jos ihmiset valitsevat huonosti, ja koska vapaus on niin korkea arvo, Jumala toimi

⁸ Hick 1966, 5.

⁹ Stump 2010, 4.

¹⁰ Stump 2010, 5–8.

hyvin ottaessaan riskin luomalla vapaita toimijoita.¹¹ Toiset vapaan tahdon teodikeaa puolustavat, näkevät, että koska Jumala on rakkaus, rakkaus on kaikkein korkein arvo, ja mahdollisuus rakastaa edellyttää mahdollisuutta olla rakastamatta eli *mahdollisuutta* tehdä pahaa. Rakkaus ei kuitenkaan edellytä pahan toteutumista (*necessity of evil*), ja siksi Jumala on vastuussa vain pahan mahdollisuudesta, ei sen olemassaolosta.¹²

Vapaan tahdon teodikea tarjoaa kyllä alkusyyyn sille, mistä kärsimys tuli maailmaan, mutta se ei riitä selittämään kaikkea pahuutta: se antaa vastauksen vain moraalisen pahan ongelmaan, mutta jättää luonnollisen pahan¹³ huomiotta. Lisäksi monien mielestä vapaan tahdon teodikea vesittää Jumalan kaikkivaltiuden. Jotta Jumala voisi tarjota ihmisille täysin vapaan tahdon toimia, hänen täytyisi itse vetäytyä vaikuttamasta valtavan suurelta alueelta maailmasta. Jos maailman historia määräytyisi vain ihmisten vapaiden valintojen mukaan, Jumalalla ei olisi juuri kontrollia sen suhteen, mihin suuntaan historia kehittyy. Henry Blocher huomauttaa, että Raamatusta ei löydy tukea ajatukselle, että Jumala pidättäytyisi käyttämästä suvereenia valtaansa maailman tapahtumissa, vaan päinvastoin ”saattaa kaiken tapahtumaan tahtonsa ja päätöksensä mukaisesti” (Ef. 1:11).¹⁴ Peckham puolestaan näkee Jumalan kaikkivaltiuden olevan sovitettavissa ihmisen vapaaseen tahtoon siten, että Jumalan tahdossa erotetaan Jumalan ideaalinen tahto (*ideal will*) ja Jumalan lunastava tahto (*remedial will*). Ensimmäinen viittaa siihen, mitä tapahtuisi, jos kaikki toimijat toimisivat aina Jumalan tahdon mukaan. Jälkimmäinen viittaa Jumalan tahtoon, joka on jo ottanut huomioon kaikki muut tekijät, mukaan lukien luotujen olentojen vapaan tahdon. Koska Jumala tietää kaiken, hän on voinut ennalta ottaa huomioon vapaiden olentojen valinnat, ja luoda ja toteuttaa suunnitelmansa ne huomioiden. Tällöin Jumala saattaa kaiken tapahtumaan *lunastavan* tahtonsa ja päätöksensä mukaisesti.¹⁵

Vapaan tahdon teodikeaa on kritisoitu myös siitä, että kaikki nyt tapahtuva paha ei ole välttämätöntä vapaan tahdon mahdollistamiseksi. Ihmisetkin pyrkivät rajoittamaan sellaisten ihmisten vapautta, jotka tekevät toisille pahaa, joten eikö hyvän Jumalan pitäisi toimia samoin? Eikö Jumala olisi voinut antaa Hitlerin kuolla jossain onnettomuudessa, jolloin

¹¹ Blocher 1994, 37.

¹² Peckham 2019, 12.

¹³ Joidenkin mukaan vapaa tahto selittää myös luonnollisen pahan kuten maanjäristykset, sairaudet ja saalistavat petoeläimet: kyseessä on paholaisen toiminta. Tällaista ajatusta pidetään kuitenkin keinotekoisena tai epäuskottavana täydennyksenä vapaan tahdon puolustukselle. Lehtonen 2003, 363; Peckham 2019.

¹⁴ Blocher 1994, 61.

¹⁵ Peckham 2019, 45. Jumalan ennaltatietävyys ei poista ihmisen tahdon ja valinnan vapautta, sillä se, että Jumala tietää, miten ihminen tulee toimimaan, ei aiheuta ihmisen toimintaa: Jumalan tiedon ja ihmisen valinnan välillä ei ole kausaalista yhteyttä. Peckham näkee, että Jumalalla on myös hypoteettista tietoa siitä, mitä kukin olento tekisi missä tahansa tilanteessa, jolloin hän pystyy ottamaan tämän tiedon huomioon päätöksissään. Lisäämällä omat päätöksensä tietoonsa siitä, mitä kukakin luotu tekisi (ja huomioiden kaikki muut tekijät), Jumala pystyy tietämään ja suunnittelemaan koko maailman historian ilman determinismia.

holokausti olisi välitetty? Tai jos Jumala pystyi unessa varoittamaan faaraota tulevasta nälänhädästä (1 Moos. 41:1–7), eikö hän olisi voinut varoittaa CIA:n johtajaa (tai henkilöä, joka olisi asemansa vuoksi voinut estää tuhon) tulossa olevasta WTC iskusta?¹⁶

Luonnonlakiteodikeat puolestaan perustuvat ajatukseen, että luodessaan maailman, jossa luonnonlait mahdollistavat monia hyviä asioita, Jumalan oli välttämätöntä luoda maailma, jossa ne mahdollistavat myös kärsimystä. Esimerkiksi tuli on sekä välttämätön apuväline hengissä selviytymisessä että tuhon väline. Gottfried Leibnizin (1646–1716) mukaan Jumala on sekä kaikkivaltias että viisas, jolloin hän on kykenevä luomaan parhaan mahdollisen maailman, ja myös teki niin: Jumala on luonut juuri tämän maailman, koska siinä suurin mahdollinen järjestys yhdistyy suurimpaan mahdolliseen moninaisuuteen ja suurimpaan mahdolliseen onnellisuuteen.¹⁷ Leibnizin mukaan meidän on luotettava, että Jumalalla on riittävä syy kaikelle, minkä hän on tehnyt. Hänen mukaansa pahuudella ei ole omaa olemusta, eikä siitä voi syyttää Jumalaa, vaan se on vain täydellisyyden puutetta, mikä taas on välttämätöntä maailmankaikkeuden harmonian kannalta.¹⁸

Leibnizin paras mahdollinen maailma –teodikea koki kovan kolauksen Lissabonin maanjäristyksen myötä 1700-luvulla, eikä Kaakkois-Asian tsunami vuonna 2004 yhtään lisännyt sen uskottavuutta: on vaikea pitää näitä tuhoisia luonnonkatastrofeja välttämättömänä osana parasta mahdollista maailmaa. Lisäksi kukaan ei vakavasti usko, etteikö tämä maailma voisi olla parempi – että yhdenkin pienen kärsimyksen poistaminen ryöstäisi maailmaltamme parhaan mahdollisen maailman tittelin. Tai että yhden ilon hetken lisääminen maailmaan ei toisi sille lisäarvoa.¹⁹

Sielunmuokkausteodikeat taas lähtevät ajatuksesta, että kärsimyksen tehtävä on opettaa ja kasvattaa ihmistä ja jalostaa hänessä erilaisia hyveitä. Kirkkoisä Irenaeus (130–202) oli ensimmäisiä tämän teodikean muotoilijoita, mutta John Hickin *Evil and the God of Love* -teoksen myötä sielunmuokkausteodikea on haastanut vuosisatoja jatkuneen augustinolaisen teodikeatradition. Siinä missä augustinolaisessa teodikeassa hyvästä (vapaa tahto) seurasi paha (synti ja kärsimys tulivat maailmaan), irenaeolaisessa teodikeassa paha on tarpeellista, jotta syntyisi hyvää.²⁰ Jotta ihmisestä voi kasvaa moraalisesti ja hengellisesti kypsä, hänen on

¹⁶ Peckham 2019, 25.

¹⁷ Lehtonen 2003, 356.

¹⁸ Blocher 1994, 20–21; Lehtonen 2003, 356.

¹⁹ Hudson 2013, 239. Tuomas Akvinolaisen mukaan paras mahdollinen maailma voidaan ymmärtää joko maailmana, jota Jumala hallitsee parhaalla mahdollisella tavalla tai maailmana, joka on yksinkertaisesti paras. Akvinolaisen mukaan edellinen toteutuu nykyisessä maailmassa, mutta jälkimmäistä ei pysty tavoittamaan: enkeli on hyvä olento, ja ei ole rajaa sille, kuinka monta enkeliä Jumala pystyy luomaan. Teoriassa jokaista olemassa olevaa maailmaa kohden voisi olla olemassa maailma, jossa on yksi enkeli enemmän. Tästä syystä Akvinolaisen mukaan Jumalalla ei ole velvoitetta luoda parasta mahdollista maailmaa määritelmän jälkimmäisessä muodossa. Stump 2010, 415.

²⁰ Lehtonen 2003, 364.

opittava voittamaan kiusaukset ja valitsemaan pahan sijasta hyvä. Kasvuprosessiinsa hän tarvitsee elämässä vastaan tulevia kärsimyksiä.²¹ Augustinolaisen teodikean pääpaino on syntiinlankeemuksessa, ja pyrkimyksessä osoittaa, ettei Jumala ole vastuussa pahan olemassaolosta. Irenaeolainen teodikea taas on eskatologisesti suuntautunut: siinä hyväksytään, että Jumalalla on viime kädessä vastuu pahan olemassaolosta, mutta että hänellä on riittävän hyvät syyt ja päämäärät luoda maailma, jossa pahuus ei ollut vältettävissä.²² Sielunmuokkausteodikeat nojautuvat myös kuoleman jälkeiseen elämään: kärsimys ei ole tarkoituksetonta, koska se auttaa ihmistä näkemään elämän tarkoituksen oikein ja etsimään yhteyttä Jumalaan. Sielunmuokkausteodikeaa puolustava Swinburne myös uskoo, että Jumala hyvittää ihmisen kärsimyksen tuonpuoleisessa.²³

Länsimaisen teodikeakeskustelun uusiin käänne on uskonnonfilosofi Eleanore Stumpin sielunmuokkausteodikeaksi luettava *Wandering in darkness*, jossa hän rakentaa Jumalan hyvyyden puolustuksensa Tuomas Akvinolaisen teologian pohjalle. Akvinolaisen mukaan ihmisen korkein hyvä on saavuttaa ykseys (*union*) Jumalan kanssa, ja vastaavasti pahinta, mitä ihmiselle voi tapahtua, on menettää ikuisesti mahdollisuus tähän ykseyteen. Kaikki kärsimys on mitattava näiden kahden ääripään välillä. Tällä jatkumolla ihminen voi olla enemmän tai vähemmän integroitunut Jumalaan, mutta mitä enemmän ihminen integroituu Jumalaa, sitä enemmän hän ihmisenä kukoistaa – huolimatta ulkoisesta kärsimyksestä, jota hän saattaa samanaikaisesti kokea. Akvinolaisen mukaan kärsimys on apukeino ihmisen kukoistamiseen, koska sillä on lääkinnällinen vaikutus ihmiseen, joka ei ole halukas päästämään Jumalaa lähelleen: tarpeeksi kipua voi murtaa tuon vastustuksen. Kärsimyksellä voi olla myös parantava vaikutus siten, että se vie ihmistä lähemmäs Jumalaa.²⁴ Akvinolaisen mukaan Jumalalla on moraalisesti riittävä syy sallia kärsimystä, jos sillä voidaan estää ihmisen ajautuminen kauemmaksi Jumalasta, tai jos sillä voidaan viedä ihminen läheisempään Jumalan tuntemiseen. Tomistinen Jumalan hyvyyden puolustus ei kuitenkaan selitä, eikä pyrikään selittämään, miksi joku tietty ihminen, yhteisö tai kansa kärsii jossain tietyissä tilanteissa.²⁵ Stump pyrkii osoittamaan Raamatun narratiivien (Jobin, Abrahamin, Simsonin ja Betanian Marian kärsimystarinoiden) kautta, että kärsimyksestä voi seurata jotakin sellaista hyvää, jota ei olisi mahdollista saavuttaa muuten ja joka hyvittää koetun kärsimyksen: kärsimys mahdollistaa ihmisen kukoistuksen joko torjumalla tämä kukoistuksen pysyvän menetyksen tai mahdollistamalla kukoistuksen kasvun sen kautta, että kärsijä saavuttaa suuremman läheisyyden

²¹ Speak 2013, 207.

²² Hick 1966, 262; Puolimatka 2009, 123.

²³ Lehtonen 2003, 366–367.

²⁴ Stump 2010, 457.

²⁵ Stump 2010, 477.

Jumalaan.²⁶ Stumpin mukaan kärsimyksen ensisijainen hyötyjä on aina kärsijä itse, ja että Jumala sallii ainoastaan sellaista kärsimystä, joka on välttämätöntä sen saavuttamiseksi, mitä ihminen syvimmiltään tavoittelee.²⁷

Sielunmuokkausteodikeaa on kritisoitu siitä, että se tekee pahasta hyödyllistä ja jopa välttämätöntä: pahalla on instrumentaalista arvoa suuremman hyvän tavoittelussa, joten käytännössä paha ei olekaan aidosti pahaa.²⁸ Toisaalta sitä on arvosteltu siitä, että kärsimys ei läheskään aina jalosta ihmistä, vaan usein tuhoaa ja tekee ihmisistä pahempia. Se ei myöskään selitä eläinten kärsimystä (sielu ei kehity).²⁹ Lisäksi sielunmuokkausteodikea koetaan usein loukkaavana: se pyrkii oikeuttamaan ihmiselle tapahtuvaa pahaa, ja on siksi moraalisesti paheksuttava. Antiteodikea-ajattelun mukaan ainut moraalisesti hyväksyttävä tapa kohdata kärsimys on hylätä kaikki teodikeat ja tunnustaa toisten ihmisten kärsimyksen todellisuus ja tarkoituksettomuus. Antiteodikean kannattajien mukaan teodikeat ohjaavat tarkastelemaan kärsiviä ihmisiä pelkkinä välineinä johonkin oletettuun hyvään, sen sijaan, että kohtaisimme ja tunnustaisimme kärsimyksen pahuuden.³⁰ Fergusson myöntää, että teodikeoissa on vaara luisua hyväksymään asiat sellaisina kuin ne ovat, sen sijaan, että selittämisen sijaan taistelisi pahaa vastaan. Lisäksi vakuuttavinkaan teodikea ei juuri auta niitä, jotka ovat kivun ja kärsimyksen keskellä. Siitä huolimatta hän pitää teodikeoiden välttämistä providenssikeskustelussa virheenä. Teodikeat, vaikkeivat ne kykene selittämään kaikkea, voivat kuitenkin tarjota uusia näköaloja, jotka auttavat elämään kärsimyksen täyttämässä maailmassa.³¹

Teodikeoilla ja puolustuksilla on pitkä perinne teististen uskontojen piirissä. Silti kärsimyksen ongelman käsittely ei rajoitu vain filosofisiin argumentteihin, vaan, kuten Jobin kirja osoittaa, jos ongelmaan on jokin ratkaisu, se on syvästi henkilökohtainen, kokemuksellinen ja vaikeasti kommunikoitavissa oleva.³²

2.2. Uusapostolinen liike (NAR)

Bill Johnsonia pidetään keskeisenä vaikuttajana ja apostolina uusapostolisen liikkeen (*New Apostolic Reformation, NAR*) piirissä. Johnsonilla ja Bethel-seurakunnalla ei ole virallisia

²⁶ Stump 2010, 463. Pysyvä kukoistuksen menettäminen viittaa siihen, että ihminen ei pelastu.

²⁷ Stump 2010, 219–226.

²⁸ Peckham 2019, 23.

²⁹ Tosin sielunmuokkausteodikeaa on sovellettu myös eläimiin: käytännössä tämä edellyttää eläinten ”inhimillistymistä” tulevana maailmanaikana, samalla kuin ihminen jumalallistuu. Tätä mallia puolustaa erityisesti Trent Dougherty (2014).

³⁰ Pihlström 2018, 8–9.

³¹ Fergusson 2018, 303, 337–339.

³² Vainio & Visala 2011, 172; Stump 2010, 225. Myös prosessiteologia esittää oman selityksensä kärsimyksen olemassaololle (Jumala toimii maailmassa vain suostuttelun kautta, eikä voi siten taata asioiden lopputulosta), mutta en käsittele sitä tarkemmin, koska pyrin pitämään tutkielmani klassisen teismin viitekehyksessä.

kytköksiä liikkeeseen,³³ sillä kyseessä ei ole organisoitu liike vaan sateenvarjotermi itsenäisille organisaatioille ja löyhästi toisiinsa liittyville ”apostolisille verkostoille” (*apostolic networks*), joilla on yhteisiä intressejä.³⁴ NAR-liikkeen sisällä on kuitenkin organisoituja liittoumia kuten esimerkiksi *International Coalition of Apostolic Leaders (ICAL)*.³⁵ Johnsonin teologia noudattaa samoja suuntaviivoja kuin NAR-liikkeen teologia.

NAR on 1980-luvulla kasvamaan lähtenyt ja tunnetun missiologin ja teologin C.P. Wagnerin nimeämä liike, joka pyrkii luomaan neljännen haaran kristikuntaan katolisuu-den, protestanttisuuden ja ortodoksisuuden rinnalle. NAR on läheisesti linkittynyt helluntaikarismaattiseen liikkeeseen, vaikkakin eroaa klassisesta helluntaikarismaattisesta liikkeestä viisitahoisen palveluviran (Ef. 4:11) dogmaattisen puolustamisen kautta. Liikkeen piirissä uskotaan, että seurakunnan hallintomuodon tulisi noudattaa viisitahoista palveluvirkajärjestystä (apostolit, profeetat, opettajat, paimenet ja evankelistat).³⁶ Liike on *apostolinen*, koska sen johtajat uskovat olevansa palauttamassa hukatun apostolin viran takaisin seurakuntaan – viran, johon kuuluu suuri auktoriteetti, yliluonnollinen voima ja jumalalliset strategiat Jumalan valtakunnan perustamiseksi maan päälle. Liike on *reformaatio*, koska sen kannattajat sanovat sen uudistavan koko seurakuntamuodon, niin että vaikutus tulee olemaan vähintään yhtä suuri kuin 1500-luvun reformaation.³⁷

Fullerin teologisessa seminaarissa seurakuntakasvun professorina (1971–2001) toiminut C. P. Wagner on itse voimakkaasti pyrkinyt edistämään uusapostolisen liikkeen keskeisiä teologisia oppeja lukuisten kirjojensa ja *Wagner Leadership Instituutin* kautta, jonka tavoitteena on kouluttaa johtajia NAR-liikkeelle. Kaikki liikkeen piirissä olevat seurakunnat ja järjestöt eivät jaa kaikkia toistensa opillisia painotuksia, mutta seuraavista ollaan yleensä samaa mieltä: Jumalan soteriologinen tavoite ei ole vain sielujen pelastuminen vaan yhteiskuntien sosiaalinen transformaatio. Seurakunnan tehtävänä on apostolien ja profeettojen johtamana ottaa takaisin ihmisen syntiinlankeemuksessa menettämä hallintavalta (*dominion*) maan päällä, puskea Saatanan valtakunta sivuun, ja tuoda tilalle Jumalan valtakunta.³⁸ Tämä tapahtuu siten, että ”herätyksen kantajat” (*revivalists*) levittäytyvät kaikille yhteiskunnan alueille, mutta erityisesti seisemälle strategisesti merkittävälle alueelle, jotka ovat hallinto, media, perhe, liike-elämä, koulutus, seurakunta ja taiteet.³⁹ NAR on eskatologisesti

³³ Jones 2016.

³⁴ Kärkkäinen 2005, 310.

³⁵ ICAL perustettiin vuonna 1999 ja esittelee itsensä ”tämän hetken suurimmaksi Jumalan asettamien ja ihmisten tunnustamien apostolien kristilliseksi verkostoksi”. ICAL sitoutuu Nikean ja Apostoliseen uskontunnuksiin sekä Lausannen Julistukseen. <https://www.icaleaders.com> (luettu 1.11.2019)

³⁶ Resane 2016, 1.

³⁷ Geivett & Pivec 2014, 1.

³⁸ Resana 2016, 3.

³⁹ Resana 2016, 3; Geivett & Pivec 2014, 161.

postmillennialistisen optimistinen: liikkeen kannattajat uskovat Jumalan ennalleenasettavan seurakuntansa, mikä johtaa Jumalan valtakunnan voittokulkuun maan päällä ja lähetyskäskyn loppuun saattamiseen.⁴⁰

Keskeisiin NAR-käsityksiin kuuluu myös, että jokaisella uskovalla on kyky kuulla Jumalaa ja saada häneltä uutta ilmestystä. Uusi ilmestys ei kuitenkaan voi olla ristiriidassa sen kanssa, mitä on kirjoitettu Raamatussa. Se voi kuitenkin täydentää sitä.⁴¹ Käytännössä kuitenkin tämä ”profeetallisen illuminaation” kautta saatu täydentävä ilmoitus on kuitenkin tuottanut uusia oppeja, joiden huomioiminen nähdään NAR-liikkeen piirissä velvoittavana: ne ovat strategisesti tärkeitä Jumalan valtakunnan levittämisen kannalta. Yksi esimerkki tästä on strategisen tason hengellinen sodankäynti, jossa pyritään konfrontoimaan tietyllä maantieteellisellä alueella vaikuttavia henkivaltoja.⁴² NAR johtajat uskovat, että vain apostolilla on riittävä auktoriteetti ajaa pois territoriaalisia henkiä, jonka jälkeen alue voidaan voittaa Kristukselle.⁴³ Ihmeet ja merkit kuten sairaiden parantaminen, demonien ulosajaminen ja profetoiminen ovat NAR-liikkeessä keskiössä, jopa siinä määrin, että yliluonnollisuutta arvotetaan näkyvän maailman todellisuutta korkeammalle. Liikkeen eetokseen kuuluu ajatus tavanomaisen jättämisestä taakse, ja lähteminen tietoisesti seikkailemaan epävarmuuksien maailmaan, jossa palkintona on ”siunaus” ja yliluonnollisen elämän kokeminen Jumalan kanssa.⁴⁴

Merkillepantavaa on myös Wagnerin,⁴⁵ Johnsonin ja yleisesti NAR-liikkeen parissa suosittava fenomenologinen raamatun tulkinta. Fenomenologia tarkoittaa tieteenfilosofista suuntausta, joka korostaa ihmisen havaintoihin ja kokemuksiin perustuvaa tiedon tuottamista. Suuntaus korostaa subjektiivisuutta. Oleellista on tutkijan avoimuus: tutkittavaa kohdetta (kuten raamatun tekstiä) pyritään lähestymään ilman ennalta määrättyjä oletuksia, määritelmiä tai teoreettista viitekehystä.⁴⁶ Tämä on yleinen hermeneuttinen lähestymistapa karismaattisten julistajien parissa: Raamatun tulkinta lähtee tekstin kirjaimellisesta hyväksymisestä. Teoreettinen tieto ja tekstin eksegeesi laitetaan syrjään, ja annetaan ilmiön (tekstin) puhua puolestaan. Raamatun jakeita myös kerätään yhteen alkuperäisiä konteksteja huomioimatta ja saavutetaan näin uudenlaisia tulkintoja. Fenomenologisessa lähestymistavassa

⁴⁰ Wagnerin teos *Changing Church* (2004) käsittelee seurakunnan roolia Jumalan suunnitelmassa suuressa lopun ajan herätyksessä. Resana 2016, 2.

⁴¹ Resana 2016, 3.

⁴² Johnson on kirjoittanut esipuheen ja suosituksen vaimonsa Beni Johnsonin kirjaan ”The Happy Intercessor”, jossa tuodaan esille myös tämän tyyppistä esirukousta.

⁴³ Geivett & Pives 2014, 110, 151–153.

⁴⁴ Percy 2011, 167.

⁴⁵ ”I want to make it clear that my research methodology is not philosophical or theological (in the classical sense) nor exegetical or revelational, but rather phenomenological. I am not saying that any of these methodologies is right or wrong. Phenomenology clearly is not superior exegesis. It is merely my personal choice.” Wagner 2006, 77.

⁴⁶ MacQuarrier 2003, 35–36.

Raamatun lukija elää tarkoituksellisesti interaktiossa ympäristönsä kanssa ja tulkitsee tekstiä omasta kontekstistaan käsin. Tämä mahdollistaa *progressiivisen ilmoituksen*, johon NAR-liikkeessä uskotaan: Sitä mukaan, kun merkitysten maailma muuttuu, myös Jumalan ilmoitus hänen valituilleen muuttuu.⁴⁷ Wagnerin mukaan on välttämätöntä yhdistää Jumalan Sana tarkoihin havaintoihin siitä, mitä Jumala tekee tällä hetkellä – on yksi asia, mitä Henki *on sanonut* seurakunnilleen, mutta on toinen asia, mitä Henki *on nyt sanomassa* seurakunnilleen.⁴⁸

NAR-liikkeeseen kuuluu myös pragmaattinen lähestyminen teologiaan.⁴⁹ Akateemisella teologialla ei nähdä olevan itseisarvoa, vaan teologisia dogmeja arvioidaan siitä näkökulmasta, hyödyttävätkö ne käytännön palvelutyötä ja NAR-liikkeen tavoitteita.⁵⁰ *Wagner Leadership instituutissa* ei tarjota systemaattisen teologian kursseja, koska niille ei Wagnerin mukaan ole kysyntää palvelutyössä toimivan apostolisesti orientoituneen opiskelijakunnan keskellä.⁵¹ Liikkeen parissa teologia nähdään inhimillisenä yrityksenä selittää Jumalan sanaa ja tekoja järkevällä ja systemaattisella tavalla. Tavoitteena onkin ”keventää raskasta opillista taakkaa” ja pitää lujasti kiinni vain uskon välttämättömistä elementeistä, kuten Jumalan olemassaolosta, Raamatun totuudellisuudesta, Kristuksen kuolemasta ja ylösnousemuksesta ja taivaan ja helvetin todellisuudesta. NAR-liike on valmis keventämään opillisuutta jopa siinä määrin, että ei pidä ongelmana, että sen piirissä on kirkkokuntia, joilla on modalistinen käsitys Jumalan triniteetistä.⁵² Modalismi määritettiin vuoden 325 Nikean kirkolliskokouksessa harhaopiksi. Modalismin mukaan Jumalassa ei ole kolmea persoonaa, vaan ainoastaan kolme erilaista manifestaatiota yhdestä persoonasta. Myöskään avointa teismä NAR ei pidä ongelmana, vaikka se hylkää perinteisen käsityksen Jumalan kaikkیتietävyydestä ja kaikkivaltiuudesta.⁵³ Vaikka suurelta osin liikkeen sisällä sitoudutaan apostolisiin uskontunnustuksiin, opillisiin kysymyksiin ei laiteta vahvaa painoarvoa, eikä niiden anneta estää yhteistyötä toisten kristittyjen kanssa. ”Kunnioituksen kulttuurin” ylläpitäminen nähdään arvokkaampana kuin virheisiin puuttuminen.⁵⁴ Pragmatismi määrittää myös Johnsonin teologiaa: koko hänen teologiansa on suunnattu tukemaan sitä funktionaalista tavoitetta, jonka Johnson uskoo seurakunnalla olevan.

⁴⁷ Resana 2016, 6.

⁴⁸ Wagner 2006, 77.

⁴⁹ Warringtonin (2008) mukaan helluntaikarismaattisessa liikkeessä on aina korostettu kokemuksellista kristillisyyttä enemmän kuin opillisia tunnustuksia, ja teologia on käytäntöorientoitunutta. NAR jatkaa samaa perinnettä, mutta samalla luo uutta teologiaa tavoitteidensa tueksi.

⁵⁰ Laitinen 2014, 44.

⁵¹ Wagner 2004, 105.

⁵² Wagner 2004, 159.

⁵³ Wagner 2004, 153–156. Avoimen teismin mukaan Jumala tietää kaiken, mikä on tiedettävissä, mutta ihmisten vapaiden valintojen takia tulevaisuus ei ole tiedettävissä, ja siksi Jumalakaan ei tiedä tulevaisuutta.

⁵⁴ Jones 2016.

NAR-liikkeen opetus on erittäin suosittua. On arvioitu, että pelkästään Yhdysvalloissa 66 miljoonaa ihmistä on merkittäväällä tavalla sen vaikutuspiirissä. GOD TV lähettää NAR opetusta ympäri maailmaa, ja sitä seurataan myös Suomessa. Suosittuja opettajia liikkeen piirissä ovat edesmenneen Wagnerin lisäksi Bill Johnson, Mike Bickle, Randy Clark, Todd Bentley ja Bill Hamon. Afrikassa NAR apostoli E. A Adeboye⁵⁵ johtaa yli viisimiljoonasta Redeemed Christian Church of God -seurakuntaa Nigeriassa. Newsweek nimesikin hänet yhdeksi 50 vaikutusvaltaisimmista henkilöistä maailmassa. Kristinuskon viime vuosikymmenten ilmiömäinen kasvu Aasiassa, Afrikassa ja Etelä-Amerikassa on tapahtunut pitkälti juuri NAR apostolien johtamien seurakuntien verkostoissa. On arvioitu, että nykyisellä kasvuvauhdilla NAR/Itsenäiset seurakunnat -segmentti ohittaa pian protestanttien määrän maailmassa.⁵⁶

2.3. Johnsonin ja Bethel-seurakunnan taustaa

Bill Johnson on johtanut Bethel-seurakuntaa vaimonsa Benin kanssa vuodesta 1996. Ennen Betheliin tuloaan Johnson toimi 17 vuotta pastorina Mount Chapel seurakunnassa Kalifornian Wearvillessä.⁵⁷ Tuona aikana hän osallistui John Wimberin konferensseihin ja sai vaikutteita tämän parantamista koskevasta opetuksestaan.⁵⁸ Vuonna 1995 Johnson vieraili Toronton Vineyard-seurakunnassa niin kutsutun 'Toronton siunauksen' aikaan. Johnson kertoo kohdanneensa Jumalan sen jälkeen tavalla, joka muutti hänet peruuttamattomasti. Tämän jälkeen Wearvillen seurakunnassa alkoi kertoman mukaan tapahtua selkeästi enemmän parantumisia.⁵⁹ Johnsonia pyydettiin Mount Chapelin emoseurakuntaan Betheliin pastoriksi vuonna 1996, ja nykyisen Bethelin herätyksen katsotaan alkaneen Johnsonin astuttua seurakunnan johtoon.⁶⁰

Vuonna 1954 perustettu Bethel Church oli alun perin helluntalainen *Assemblies of God* -seurakunta, mutta irtosi siitä äänestyksen kautta vuonna 2006, voidakseen perustaa verkoston herätyksen tueksi. *Global Legacy* on verkosto, joka yhdistää ja varustaa herätysjohtajia maailmanlaajuisesti ja jonka kautta seurakunnat voivat linkittyä Bethel-seurakuntaan.⁶¹ Johnson on myös osa *Revival Alliance* -liittoumaa, johon kuuluvat myös Roland ja Heidi Baker (Irish Ministries), Georgian ja Winnie Banow (Global Celebration), Che ja Sue Ahn (Harvest International Ministry), Randy ja DeAnn Clark (Global Awakening) sekä John ja

⁵⁵ Katri Riikonen on tehnyt Helsingin yliopistoon dogmatiikan pro gradun Adeboyen teologiasta vuonna 2017.

⁵⁶ Geivett & Pives 2014, 9–11, 24.

⁵⁷ Johnson & Clark 2011, 40.

⁵⁸ Johnson & Clark 2011, 41.

⁵⁹ Johnson & Clark 2011, 43–47.

⁶⁰ Johnson & Clark 2011, 48.

⁶¹ Global Legacy verkkosivu, <https://globallegacy.com> (luettu 31.10.2019).

Carol Arnott (Catch the Fire, aiemmin Toronto Airport Christian Fellowship).⁶² Liittouman tarkoitus on tukea herätystä maailmanlaajuisesti. Tällä hetkellä Johnsonin poika Eric Johnson vaimonsa Candicen kanssa johtaa paikallista seurakuntaa, vapauttaen Bill Johnsonin keskittymään maailmanlaajuisen liikkeeseen.

Herätys, ”taivaan tuominen maan päälle” on keskeisin Johnsonin ja Bethelin teema ja tavoite.⁶³ Johnson on valmis tavoittelemaan sitä virheitä pelkäämättä. Bethelin kulttuurissa arvotetaan luovuutta, ilmistystä, kekseliäisyyttä ja innovaatioita korkeammalle kuin mukavuutta, turvallisuutta ja varmuutta.⁶⁴ Ylilyönnit ovat herättäneet kritiikkiä, mutta Johnsonin mukaan ne ovat osa oppimisprosessia, ja siten oikeutettuja. Johnson näkeekin tehtäväkseen luoda turvallisen ympäristön, jossa voi opetella asioita.⁶⁵ On myös tunnustettava Toronton siunauksen vaikutus Johnsoniin ja Bethel-seurakuntaan. Vaikutus on tunnistettavissa karmismaattisen kokemuksen samankaltaisuudessa Toronton ja Bethelin välillä. Martyn Percy on tutkinut Toronton siunausta ja näkee, että herätyksen kantajat (*revivalists*) löytävät olemassaolonsa tarkoituksen romanttisesta genrestä, joka suosii yliluonnollista yli reaalityodellisuuden ja jossa suhde Jumalaan nähdään romanttisen kaipauksen kautta⁶⁶ – Jumalan rakkauden intiimiä kokemista tavoitellaan suurimpana päämääränä ja rakkauden kliimaksikokemukset toimivat puolestaan voimauttavina muutoksen aikaansaaajina.⁶⁷ Bethelin voidaan nähdä seuraavan tätä samaa genreä. Antautuminen hengelliseen seikkailuun, romanttinen suhde Jumalaan ja voimaantuminen (läpimurtojen saavuttaminen) ovat tärkeitä teemoja Johnsonin ja Bethel-seurakunnan retoriikassa.⁶⁸

2.4. Johnsonin teologiaa koskeva aiempi tutkimus

Merkittävästä vaikutusalaan huolimatta Johnsonia on toistaiseksi tutkittu vähän akateemisella tasolla. Abigail Shuttleworth on analysoinut Johnsonin teologiaa vuoden 2016 väitöskirjassaan *On earth as it is heaven: A Study of the Healing Praxis of Bill Johnson*. Shuttleworthin tutkimus käsittelee Johnsonin parantumiseen ja parantamiseen liittyvää teologiaa ja käytäntöjä sellaisina kuin ne tulevat esille Johnsonin kirjoittamissa kirjoissa ja Bethel

⁶² Revival Alliance verkkosivu, <https://revivalalliance.com>, Shuttleworth 2016, 2.

⁶³ Johnson 2005, 32–33.

⁶⁴ Kris Vallotton Charisma-lehden haastattelussa. Jones 2016.

⁶⁵ Jones 2016.

⁶⁶ ”Similarly, a reappraisal of sermons at the Toronto Airport fellowship also suggests that the ideal, model Christian that is being promoted is the “Pilgrim-Adventurer.” The highs and lows of Christian living are sustained by a deep, romantic, passionate, and intense relationship with Jesus. But it is this foundation that creates the context for coping with apparent atrophy and setbacks. In a world where the horizons of possibility are shaped by the promise of adventure—including rewards—tarrying for revival is a duty and a joy.” Percy 2011, 169.

⁶⁷ Shuttleworth 2016, 70.

⁶⁸ Shuttleworth 2016, 71.

seurakunnan toiminnassa. Shuttleworth keräsi empiiristä tutkimusaineistoa viettämällä kaksi kuukauden jaksoa havainnoimalla Bethelin Healing Rooms –klinikalla ja seurakunnan tilaisuuksissa tapahtuvaa parantamistoimintaa.⁶⁹

Shuttleworth tarkastelee Bethelin parantamiseen liittyviä käytäntöjä Randall Collinsin *interaction ritual chain* –teorian kautta, jolloin uskonnollisia ilmiöitä on mahdollista ymmärtää sosiologisten ilmiöiden valossa. Hänen mukaansa IR-teoria selittää sosiologian näkökulmasta erinomaisesti Betheliin liittyvän liikehdinnän voimakasta kasvua.⁷⁰ Hän myös nostaa esille Johnsonin kristologiaan, soteriologiaan ja eskatologiaan liittyviä ongelmakohtia, ja suosittaa, että Johnson hyödyntäisi akateemista teologiaa korjatakseen niihin liittyviä ongelmia. Shuttleworthin mukaan mysteerin, kärsimyksen ja pettymyksen elementit jäävät liian vähälle huomiolle Johnsonin teologiassa. Yhdessä jatkotutkimusaiheeksi hän näkee juuri Johnsonin kärsimyksen teologian tutkimisen – tällä hetkellä kärsimystä käsitellään vain epäsuorasti Johnsonin teologiassa. Shuttleworthin mukaan se pitäisi tuoda näkyväksi, jotta sitä voi kehittää tasapainottamaan parantumisen korostamista.⁷¹ Tässä tutkielmassa tavoitteena on keskittyä tähän teemaan.

⁶⁹ Shuttleworth 2016, 41.

⁷⁰ IR-teorian näkökulmasta jokainen Bethelin rukousmallia noudattava rukous parantumiseksi vapauttaa emotionaalista energiaa, joka saa aikaan alati laajenevia vuorovaikutusketjuja. Johnson nähdään teoriassa keskeisenä sosiaalisen pääoman välittäjänä: “It is the individual healing interactions that stimulate repeated interactions, thereby causing chains that evolve into networks that are facilitated by social capital. Emotional energy as the stimulant for the development of IR chains and the evolution of networks as a result of multiple IR chains explain the breadth of the impact of healing. Furthermore, the notion of a broker of social capital explains the significance of one individual who plays a pivotal role within the field of healing interactions and functions to increase the number of IRs and the creation of a network.” Shuttleworth 2016, 203, 208.

⁷¹ Shuttleworth 2016, 272.

3. Johnsonin teologian päälinjat

3.1. *Maan päällä niin kuin taivaassa*

Bill Johnsonin koko teologian kulmakivenä toimii Isä Meidän -rukouksen (Matt. 6:9-13) alkujakeet: ”Isä Meidän, joka olet taivaassa! Pyhitetty olkoon sinun nimesi. Tulkoon sinun valtakuntasi. Tapahtukoon sinun tahtosi, myös maan päällä niin kuin taivaassa.” Johnsonin mukaan Jumalan tahto, ja sen myötä koko seurakunnan missio, on että Jumalan valtakunta tulee maan päälle, ja että siitä, mikä on todellisuutta taivaassa, tulee todellisuutta myös maan päällä. Sitä, mitä Jumala ei hyväksy taivaassa – sairautta, hengellisiä sidoksia tai syntiä – ei tule hyväksyä myöskään maan päällä. Uskovien tehtävänä on yhteistyössä Jumalan kanssa tuoda taivas maan päälle syrjäyttämällä pimeyden valtakunta. Keskeistä tässä on rukous, sillä sen kautta saavutetaan läpimurtoja, jonka jälkeen sairaut parantuu ja riivatut vapautuu ja pimeyden valtakunta menettää jalansijaansa.⁷²

Jumalan ja pimeyden valtakunnan välinen yhteenotto heijastaa helluntailaista käsitystä Jumalan ja saatanan välisestä taistelusta, jossa saatana joukkoineen pyrkii tekemään tyhjäksi Jeesuksen ristintyön saavutukset, ja jossa seurakunnan tehtävänä on käydä Jeesuksen ristinvitosta käsin hengellistä sodankäyntiä, kunnes lopullinen voitto on saavutettu.⁷³ Johnsonin käsitys eroaa kuitenkin klassisesta helluntailaisuudesta siinä, että hänen mukaansa ihmisen asetettiin alun perinkin maan päälle juuri siinä tarkoituksessa, että ihminen Jumalan kuvana ja edustajana ottaisi maan hallintavallan pois saatanalta. Johnsonin mukaan koko maaplaneetta oli saatanan ja enkeleiden lankeemuksen jälkeen kaoottisessa tilassa,⁷⁴ ja ainoastaan Jumalan valmistamassa Eedenin puutarhassa vallitsi Jumalan tarkoittama rauha, kauneus ja järjestys.⁷⁵ Jumala asetti ihmisen Eedenin puutarhaan edustamaan itseään. Ihmisen tuli ymmärtää Jumalan luomakuntaa säätelevät lait ja toimia niiden mukaan, ja sitä mukaan, kun heille syntyisi lapsia, he pystyisivät laajentamaan puutarhansa aluetta, kunnes he olisivat ”täyttäneet maan”, niin että maapallon jokainen kolkka olisi tullut tuntemaan Jumalan lähettiläiden vaikutuksen. Johnsonin mukaan Adam ja Eeva olivat siis tavallaan syntyneet sotiin, sillä heidän tuli ottaa maa valtaansa ja asettaa se ennalleen Jumalan vaikutusvallan alle.⁷⁶ Jumalan suunnitelmaan tuli kuitenkin mutka matkaan, kun paholainen onnistui petoksen kautta saaman heidät lankeamaan syntiin. Syntiinlankeemuksen kautta ihmiskunta menetti

⁷² Johnson 2010, 66; 2017, 178–179.

⁷³ Warrington 2008, 293–294.

⁷⁴ Johnson tulkitsee syvyydet peittävän pimeyden (1 Ms. 1:2) viittavan pimeyden voimien vaikutukseen (2018, 48). Asiayhteydessä Jumala kuitenkin nimitti pimeyden yöksi, vastakohtana päivälle. Pimeyden voimiin ei ole viittausta koko luvussa.

⁷⁵ Johnson 2018, 46–47.

⁷⁶ Johnson 2018, 47.

auktoriteettinsa ja omaisuutensa paholaiselle ja joutui tämän orjuuden alle. Jumalan lunastussuunnitelma kuitenkin käynnistyi välittömästi: Jeesus tulisi ottamaan takaisin kaiken, mitä menetettiin, ja palauttaisi hallintavallan ihmiskunnalle, niin että he voisivat jatkaa tehtävänsä siitä, mihin se katkesi. Johnsonin mukaan Jumalan alkuperäinen suunnitelma ei siis ole missään välissä muuttunut: Syntiinlankeemuksen jälkeen ihmisen tehtävä on edelleenkin vallita luomakuntaa, mutta nyt huomion keskipisteenä on paholaisen tekojen paljastaminen ja tyhjäksi tekeminen. Johnson määrittää sairaudet, taudit, painostuksen, köyhyyden, luonnon katastrofit ja demonien hyökkäykset paholaisen teoiksi.⁷⁷ Jeesuksen omien on käytävä näitä vastaan ja vapautettava maa niiden vaikutuksesta, niin että Jumalan tahtotila toteutuu ja ”taivas tulee maan päälle”.

Jotta tämä voi käytännössä tapahtua, tulee kristittyjen Johnsonin mukaan uudistua mieleltään siten, että maallinen ja luonnollisen mielen mukainen ajattelu korvautuu asioiden näkemisellä Jumalan näkökulmasta. Mielen uudistuminen Kristuksen mielen mukaiseksi on Johnsonille avain samanlaiseen yliluonnolliseen elämään, mitä Jeesus eli: Usko vapauttaa Jumalan valtakunnan teot ja todellisuuden elämäämme. Johnsonin mukaan mielemme on uudistunut, kun mahdoton näyttää meistä loogiselta.⁷⁸ Hänen mukaansa ihmisen mieli on potentiaalisesti yksi vahvimpia yliluonnollisen voiman työkaluja maailmassa, ja sen takia mielen herruudesta käydään kovaa taistelua: Jokainen ajatus ja teko voimaannuttaa joko Jumalan tai Saatanan joukkoja.⁷⁹ Johnsonin teologian ytimessä on käsitys Kristuksen seuraajilleen jättämästä esimerkistä, joka koskee sairaiden parantumista, demonien ulosajamista ja kuolleiden herättämistä.⁸⁰

Ainoa perusteltu esimerkkimme on Jeesus Kristus. Työnkuvamme on melko selkeä: parantakaa sairaat, herättäkää kuolleet, ajakaa riivaajat ulos ja puhdistakaa spitaaliset. Jos sanot, ettei sinulla ole lahjoja tällaisiin tehtäviin, vastaan sinulle: ”Ota selvää, miksei.”⁸¹

Johnson kutsuu ”herätykseksi” sitä, mitä Bethel-seurakunnassa ja Reddingissä on tapahtumassa, ja määrittää sen normaaliksi kristillisyydeksi: kristillinen elämä on hänen mukaansa ytimeltään herätystä ja taivaan todellisuuden lisääntymistä maan päällä ihmeiden ja merkkien kautta. Johnsonin mukaan ”normaali kristillisuus” tuleekin uudelleen määrittää niin, että se tarkoittaa maailman muuttamista Jumalan yliluonnollisen voiman avulla.⁸² Henkilökohtaiset pelastumisen, parantumisen ja herätyksen kokemukset toimivat yhteiskunnallisen muutoksen katalyyttinä. Johnsonille parantumisihmeet ovat keskeinen herätyksen indikaattori – merkki

⁷⁷ Johnson 2018, 49–53.

⁷⁸ Johnson 2018, 38.

⁷⁹ Johnson 2005, 42–45.

⁸⁰ Johnson 2018, 169.

⁸¹ Johnson 2012b, 100.

⁸² Johnson 2005, 31–33, 156; 2017, 165.

siitä, että taivaan todellisuus on lisääntymässä maan päällä.⁸³ Seuraavaksi käsittelen Johnsonin kristologiaa, sillä sen varaan on rakentunut hänen koko teologiansa ja käsityksensä siitä, kuinka Jeesus voi olla esimerkkinä myös yliluonnollisessa elämässä.

3.2. Kristologia: Jeesus oli Pyhän Hengen voimaannuttama

Johnsonin kristologinen näkemys kiteytyy seuraavassa väittämässä:

Jeesus edustaa täydellistä teologia sekä siinä, mitä hän ilmoitti meille Isästä, että siinä, mitä hän näytti meille Isän tahdon tekemisestä. Jeesus tyhjensi itsensä jumaluudesta ja tuli ihmiseksi. Vaikka hän on ikuinen Jumala, hän valitsi elää rajallisena ihmisenä, joka ei tehnyt syntiä ja joka oli Pyhän Hengen voimaannuttama. Näin tehdessään hän antoi meille velvoittavan esimerkin, jota meidän tulee seurata.⁸⁴

Johnson nojautuu vahvasti kenoottiseen kristologiaan, jossa ajatuksena on, että Jeesus tyhjensi itsensä (Fil. 2:7) jumalallisista kyvyistä⁸⁵ ja tarvitsi Pyhää Henkeä kyetäkseen täyttämään tehtävänsä. Kenoottinen kristologia heijastaa myös helluntailaista traditiota, jossa Pyhän Hengen roolia on korostettu – joskus jopa Kristuksen jumaluuden kustannuksella.⁸⁶ Johnsonin mukaan Kristus tyhjensi itsensä myös kaikesta jumalallisesta voimasta, niin että oli kykenemätön tekemään sitä, mitä Isä oli lähettänyt hänet tekemään – ilman Isän apua.⁸⁷

Jeesus Kristus sanoi itsestään: ”Poika ei voi tehdä mitään.” Kreikan kielen sana ei mitään tarkoittaa juuri sitä – EI MITÄÄN – aivan niin kuin suomen kielessäkin. Jeesuksella ei ollut minäkäänlaisia yliluonnollisia kykyjä! Vaikka hän oli 100 % Jumala, Hän itse valitsi elää samojen rajoitusten alaisina kuin ihmisellä on, aina ylösnousemukseensa asti.⁸⁸

Johnsonin kristologialla on selkeä päämäärä: saada seurakunta liikkeelle luomalla uskoa, että uskovat pystyvät elämään samanlaista yliluonnollista elämää kuin Jeesus, jos vain seuraavat hänen esimerkkiään.⁸⁹ Jeesus oli synnitön, mutta Johnsonin mukaan myös uskovat ovat Kristuksessa synnittömiä, koska Kristuksen veri on heidät puhdistanut. Jeesus eli kokonaan Pyhän

⁸³ “In revival, the outpouring of the Holy Spirit brings an invasion of the presence of the King of Heaven, which displaces the prince of darkness. The result of this displacement is that people experience the life and power of the Kingdom. Bodies are healed, souls are delivered and saved, believers grow in unity, and ultimately, society and the earth are transformed. True revival not only calls people to pursue God, but also to pursue their purpose in history and to partner with Him in establishing His dominion over all things. True revival is an outpouring of the Spirit that brings the Kingdom until there is transformation unto reformation. The nature of the Kingdom is continual advancement. It follows, then, that revival is meant to be sustained through the generations, until ‘the knowledge of the glory of God’ covers the earth ‘as the waters cover the sea’ (Hab 2:14)”. Johnson 2009, 49.

⁸⁴ Johnson 2011, 125.

⁸⁵ Kuten kaikkietävyys, kaikkivaltius ja kaikkialla läsnäolevuus.

⁸⁶ Warrington 2008, 34. Colin Dyen, Länsi-Euroopan suurimman klassisen helluntaiseurakunnan johtajan, mukaan ”As God, Jesus was able to... heal the sick... but he had chosen not to ‘use’ his divinity, and he also made it clear that –in his humanity– he was utterly powerless. The miraculous did not occur because Jesus was God, but because he was filled with the Spirit without measure and always moved in perfect harmony with the Father.” Warrington, 52.

⁸⁷ Johnson 2005, 50.

⁸⁸ Johnson 2010, 27. Suomenkielinen käännös on kontekstualisoitu.

⁸⁹ Johnson 2018, 169.

Hengen voimassa, ja myös uskovien tulee elää samassa voimassa.⁹⁰ Esittämällä, että Kristus oli tyhjentänyt itsensä jumaluudesta ja kykenemätön mihinkään ilman Pyhää Henkeä, Johnson näyttäisi tukeutuvan *pneumatologiseen kristologiaan*⁹¹, ja siten antavan Pyhälle Hengelle rakenteellisen roolin Kristuksen persoonassa.⁹²

On ongelmallista, että Johnson rakentaa Kristus-käsityksensä yhdistämällä tekstejä eri evankeliumeista huomioimatta niiden erilaisia kristologisia näkökulmia. Pneumatologinen kristologia nousee Luukkaan evankeliumista, jossa Pyhän Hengen kuvataan laskeutuvan Jeesuksen ylle kasteessa. Johnson tuo tähän Johanneksen evankeliumista otteita huomioimatta Johanneksen *logos kristologiaa*: Johannekselle Kristus on lihaksi tullut Jumalan Sana, iankaikkinen logos. Se, että Jeesus olisi riisunut jumaluuden ja olisi samalla iankaikkinen Logos, on loogisesti ristiriitainen väite.⁹³ Kyseenalainen on myös ajatus, että Jeesus pystyi toimimaan yliluonnollisesti vasta saatuaan kasteen Jordanilla, koska evankeliumit tarjoavat viitteitä hänen ainutlaatuisista kyvyistensä jo nuoresta alkaen (Lk. 2:46–47).⁹⁴ Evankeliumissa ei ole juurikaan viitteitä Pyhään Henkeen, varsinkaan sellaisia, jotka tukisivat väitettä, että Jeesus oli riippuvainen Pyhästä Hengestä ihmeiden suhteen. Warringtonin mukaan evankeliumeista nousee kuva, että Jeesus on Herra, se, joka lähettää Hengen, ja jota Hengen läsnäolo seuraa. Pyhän Hengen tehtävänä oli todistaa Jeesuksen ainutlaatuisuudesta, ei kannatella Jeesusta. Warringtonin mukaan Pyhä Henki ei johtanut Jeesusta sen takia, että tämä kykenisi toimimaan Messiaana, vaan sen takia, että Jeesus oli Messias.⁹⁵

Kenoottisen kristologian mukaan inkarnaatiossa Jumalan Poika rajoitti olemassaolonsa jumalallista ilmenemismuotoa. Pidemmälle vietyä kenoottinen kristologia kieltää *hypostaattisen unionin*, joka tarkoittaa Kristuksen jumaluuden ja ihmisyyden yhdessä muodostamaa persoonaa Kristuksessa. Khalkedonin klassisen määritelmän mukaan Kristuksessa jumalallinen ja inhimillinen luonto ovat sekoittumatta, muuttumatta, erottumatta ja jakautumatta.⁹⁶ Khalkedonin määritelmän mukaan Kristus on samaa olemusta Isänsä kanssa jumaluudessa. Johnson ei pyri selittämään, millä lailla hän ymmärtää jumalallisen ja inhimillisen olevan yhtä Kristuksessa, mikä on yleensäkin kenoottisen kristologian ongelma. Johnsonin ontologisen kristologian mukaan Kristus on jumalallinen, mutta hänen funktionaalinen

⁹⁰ Johnson 2018, 169.

⁹¹ Englanniksi yleensä ”spirit christology”.

⁹² Shuttleworth 2016, 85.

⁹³ Shuttleworth, 2016, 86.

⁹⁴ Warrington 2008, 53.

⁹⁵ Warrington 2008, 52–54.

⁹⁶ ”... yksi ja sama Kristus, Poika, Herra, ainosyntyinen, joka tunnetaan kahdessa luonnossa sekoittamatta, muuttamatta, erottamatta ja jakamatta, jolloin yhdistymisen tähden luontojen erilaisuus ei ole millään tavoin kumoutunut, vaan kummankin luonnon omalaatuisuus on säilynyt ja yhdistynyt yhdeksi persoonaksi ja yhdeksi hypostaasiksi, joka ei ole jakaantunut tai erotettu kahdeksi persoonaksi, vaan joka on yksi ja sama ainosyntyinen Poika, Jumala-Logos, Herra Jeesus Kristus...” Pihkala 2006, 85.

kristologiansa näyttäisi kieltävän sen; Johnson tukeutuu niin vahvasti pneumatologiseen kristologiaan, että logos kristologia häviää näkyvistä.⁹⁷

Shuttleworth pyrkii luonnostelevaan korjatun version Johnsonin kristologiasta, joka mahdollistaisi sen, että Johnson pystyisi pitämään kiinni kristologiansa funktionaalisesta tavoitteesta. Tämä edellyttää sellaista muotoa kenoottisesta kristologiasta, jossa hypostaattinen unioni Kristuksen jumaluuden ja ihmisyyden välillä säilyy. Tämä voisi olla mahdollista siten, että hypostaattinen unioni ymmärretään täydellisen samaistumisen kautta, jossa jumalallinen luonto läpäisee inhimillisen luonnon, mutta inhimillinen luonto ei läpäise jumalallista luontoa, eivätkä luontojen ominaisuudet välity. Inhimillinen luonto ei siten pysty hyödyntämään jumalallisia ominaisuuksia, jotka tosin edelleen olisivat olemassa. Tämä myös edellyttää, että Kristuksen jumaluus nähdään tulevan ilmi hänen alkuperänsä ja tarkoituksensa kautta – ei hänen jumalallisten kykyjensä kautta. Malli edellyttäisi vielä jännitteen säilyttämistä logos kristologian ja pneumatologisen kristologian välillä: Logosta ei pidä korvata Pyhällä Hengellä inkarnoituneessa Kristuksessa.⁹⁸

Warrington pitää tärkeänä muistaa, että vaikka Jeesusta pidetään uskovien esikuvana, hänen missionsa oli kuitenkin eri kuin hänen seuraajiensa. Sen sijaan, että uskovat pyrkisivät jäljittelemään Jeesusta tämän palvelutyössä, uskovien tulisi pyrkiä täyttämään heidän oma Jumalalta saatu tehtävänsä Pyhän Hengen avulla. Pyhän Hengen roolin korostaminen Jeesuksen ainutlaatuisuuden kustannuksella on sopimatonta evankeliumien tulkintaa.⁹⁹

3.3. Soteriologia: Pelastus on valtakunnan näkemistä

Johnsonin pelastuskäsitys on kokonaisvaltainen ja laajempi kuin se, että ihmisestä tulee taivaaseen matkalla oleva Jumalan lapsi.

Seurakunta on korvannut valtakunnan evankeliumin suureksi osaksi pelastuksen evankeliumilla. Pelastussanomien kauneuden vuoksi on niin helppo unohtaa sen olevan vain osa sanomasta, jonka Jeesus jätti meille. Pelastuksen evankeliumi keskittyy saamaan ihmisiä pelastuksen piiriin ja taivaaseen johtavalle tielle. Valtakunnan evankeliumin päämäärä on muuttaa ihmisten, kaupunkien ja kansakuntien elämä Jumalan läsnäolon voimavaikutuksella – tämä toteutuu, kun taivaan todellisuus tuodaan maan päälle.¹⁰⁰

Johnsonin näkemyksen mukaan useimpien kristittyjen pelastus jää puolitiehen: moni kristitty katuu sen verran, että saa syntinsä anteeksi, mutta ei kadu riittävästi nähdäkseen valtakunnan.¹⁰¹ Pelastuksen päämäärä on siis valtakunnan tuleminen jo nyt. Johnson näkee tämän tapahtuvan siten, että uskova ymmärtää tehtäväkseen kantaa Jumalan läsnäoloa (*host God*), ja

⁹⁷ Shuttleworth 2016, 211.

⁹⁸ Kts. koko keskustelu: Shuttleworth 2016, 210–222.

⁹⁹ Warrington 2008, 52, 55.

¹⁰⁰ Johnson 2018, 67.

¹⁰¹ Johnson 2018, 72.

pyrkii tähän ylistyksen ja rukouksen kautta. Johnsonille Jumalan läsnäolo kristityssä ei ole vain sitä, että Pyhä Henki asuu hänessä tai että tietyt armolahjat toimivat, vaan Jumalan läsnäolon täytyy manifestoitua Pyhän Hengen täyteyden ja voiman kautta. Vain siten pelastus voi saavuttaa täyteytensä.¹⁰² Johnson painottaa Jeesuksen ristintyön merkityksessä sitä, mitä risti mahdollistaa. Hänen mukaansa kristityn elämä ei löydy ristiltä – se löytyy ristin ansiosta. Jeesuksen ylösnousemusvoima on se, mikä antaa voiman elää uskovana. Tämä ei kuitenkaan Johnsonin mielestä vähennä ristin arvoa, sillä Kristuksen ristillä vuodatettu veri poisti synnin vallan ja läsnäolon uskovan elämästä. Risti on kuitenkin vasta alku, ovi uskovan elämään.¹⁰³

Pelastuksen kokonaisvaltaisuus tarkoittaa Johnsonille myös sitä, että pelastus pitää sisällään sekä sielun, hengen että ruumiin parantumisen. Henki uudestisyntyy, sielulle on tarjolla emotionaalinen parantuminen ja vapautuminen ja ruumille fyysinen parantuminen. Johnson käsittää näiden kaikkien sisältyvän kreikan pelastamista tarkoittavaan sanaan *σωζω*.¹⁰⁴ Johnsonille fyysinen parantuminen on luovuttamaton osa sovitusta. Hänen mukaansa ”Jumala vihaa sairautta yhtä paljon kuin syntiä,” ja salli Jeesuksen kärsiä ruoskinnan, jotta voisimme parantua: ”veri peittää meidän syntimme, mutta haavat maksoivat hinnan parantumisestamme.”¹⁰⁵

Johnsonin sovituskäsityksessä on elementtejä sekä sijaiskärsijäteoriasta että *Christus Victor* mallista.¹⁰⁶ Aulénin *Christus Victor* teorian mukaan Aadamin ja Eevan syntiinlankeemus vei koko ihmiskunnan paholaisen vallan alle ja Jumala lähetti Kristuksen lunastamaan ihmiskunnan vapaaksi synnin, kuoleman ja saatanan orjuudesta.¹⁰⁷ Johnsonille Kristuksen sovitustyössä on kyse juuri tästä: että kaikki se, mikä syntiinlankeemuksessa menetettiin, palautettiin takaisin ihmiskunnalle, ja seurakunnan tulee Kristuksen voitosta käsin ottaa hallintavalta takaisin ja vapauttaa ihmiskunta synnin, sairauden ja saatanan orjuudesta.¹⁰⁸ Johnsonin pelastuskäsityksellä näyttäisi olevan yhtymäkohtia myös Moltmannin terapeuttisen kristologian (*therapeutic christology*) kanssa, jossa Kristuksen tarjoama pelastus on kokonaisvaltaisesti parantavaa pelastusta, tuoden vapautusta myös fyysiseen, moraaliseen,

¹⁰² Johnson 2012a, 28, 109.

¹⁰³ Johnson 2010, 158.

¹⁰⁴ ”The Word save in the original Greek language is the word *sozo*. It refers specifically to the *forgiveness* of sin, the *healing* of disease and the *deliverance* from torment. That is salvation. Jesus made the provision needed to save the whole person – spirit, soul and body.” Johnson 2011, 119.

¹⁰⁵ Johnson 2018, 182.

¹⁰⁶ ”Jesus defeated the devil with His sinless life, defeated him in His death by paying for our sins with His blood, and again, in the resurrection, by rising triumphant with the keys of authority over death and hell, as well as everything else that God originally intended for man that will be revealed in the ages to come. Jesus, the victorious One, declared, “*All authority has been given to Me in heaven and on earth. Go therefore...*” (Matt. 28:18–19). In other words: *I got the keys back! Now go and use them and reclaim humankind.*” Johnson 2012, 43.

¹⁰⁷ Aulén 2010, 5, 147.

¹⁰⁸ Johnson 2012a, 43–44; Johnson 2017, 57.

ekonomiseen ja sosiaaliseen kurjuuteen.¹⁰⁹ Myös Johnsonille parantuminen on linssi, jonka kautta pelastus avautuu: Jeesuksen sovitustyö tarjoaa parantumisen sekä synnin sairauteen, fyysiseen sairauteen että koko langenneen maailman sairaaseen tilaan.¹¹⁰

Helluntaiteologiaan kuuluu holistinen käsitys pelastuksesta, mikä tarkoittaa, että Jumala välittää ihmisen hengellisen paranemisen (vanhurskauttamisen) lisäksi myös tämän henkisen, emotionaalisen ja fyysisen puolen harmoniasta ja eheytymisestä.¹¹¹ Shuttleworthin mukaan Johnsonin käsitys ristiksestä ei kuitenkaan edusta aitoa holistista soteriologiaa. Shuttleworth näkee, että Johnsonille Jeesuksen pelastustyön kliimaksi on hänen taivaaseen nousunsa ja Pyhän Hengen lähettäminen. Shuttleworthin mukaan Johnson korostaa niin paljon sitä, mitä risti mahdollistaa (ihmiskunnan voimaantuminen Pyhän Hengen kautta), että itse ristin merkitys jää liian pieneksi.¹¹² Kärkkäisen mukaan holistisen pelastuskäsityksen taustalla on ajatus, että ihmistä ei pelasta vain Jeesuksen ristinkuolema, vaan yhtä lailla koko Jeesuksen muu maanpäällinen elämä. Koska Jeesus eläessään paransi sairaita ja ajoi pahoja henkiä ihmisistä, ei hänen mukaansa ole mitään syytä, miksi pelastus ei edelleen ulottuisi näille elämän osa-alueille: ”Se, mikä pelastaa, parantaa ja antaa toivoa, ei ole vain yksi Jeesuksen elämän osa-alue, risti, vaan koko Jeesuksen Kristuksen historia.”¹¹³

Johnsonin käsitys parantumisen sisällyttämisestä sovitukseen kuuluu yleisesti helluntailaisuuteen, mutta sen tulkinnasta on eriäviä näkemyksiä. Toiset, kuten Johnson, ymmärtävät sen tarkoittavan, että parantuminen samoin kuin syntien anteeksisaaminen ovat vapaasti tarjolla kaikille. Toiset taas näkevät sen tarkoittavat sitä, että Jeesuksen kuolema mahdollistaa uskovien parantumisen, vaikka se ei aina (tai edes useinkaan) toteutuisi kuin vasta kuoleman jälkeen. Johnsoniin käänteentekevän vaikutuksen tehneen John Wimberin mukaan sovitus on perusta parantumiselle, sillä Kristus tuli lunastamaan ihmisen sekä synnistä että synnin seurauksista (joihin sairaus kuuluu), mutta että kaikki eivät vielä parane, koska ruumiin lunastaminen täyteydessään tapahtuu vasta Jeesuksen takaisintulemisen yhteydessä.¹¹⁴ Sekä Warrington että Kärkkäinen pitävät ongelmallisena näkemystä, että parantuminen sisältyisi sovitukseen samalla lailla kuin syntien anteeksisaaminen. Parantumisen sisällyttämisestä sovitukseen perustellaan evankeliumin kohdalla (Matt. 8:14–17), jossa Matteus linkittää Jesajan

¹⁰⁹ Moltmann 1990, 44–45.

¹¹⁰ Shuttleworth 2016, 93.

¹¹¹ Warrington 2008, 268.

¹¹² Shuttleworth 2016, 91, 94–95.

¹¹³ Kärkkäinen 2006, 380.

¹¹⁴ Wimber 1991, 154–157. Wimber lainaa J. Sidlow Baxteria: ”This conclusion is supported at once by the fact that forgiveness of sins and cleansing from guilt are offered through the cross freely and certainly and at the present moment to all who sincerely believe, whereas healing for all our infirmities and sicknesses is *not* offered freely and certainly at present to all who believe. Not one of those who believed for forgiveness and cleansing has ever been denied, but thousands and thousands who have believed for physical healing *have* been denied.”

ennustuksen kärsivästä Messiaasta Jeesuksen parantamistoimintaan. Matteuksen mukaan Jeesus kuitenkin täytti profetian parantamistoiminnallaan, eikä viittaa Jeesuksen kuolemaan (joka ei edes ollut tuolloin näköpiirissä).¹¹⁵ Myöskään Pietarin kirjeen viittauksessa Jesajan profetiaan ”Hänen haavansa ovat teidän parantaneet” (1 Piet. 2:24) ei ole mitään linkitystä fyysiseen paranemiseen, vaan jae käsittelee synnistä vapautumista. Kärkkäisen mukaan linkitys sovituksen ja paranemisen välille voidaan tehdä vain yleisellä tasolla, niin että paraneminen kumpuaa Jeesuksen sovitustyöstä, mutta mitään kausaalista yhteyttä näiden välillä ei ole.¹¹⁶

3.4. Eskatologia: Valtakunta nyt

Johnsonin mukaan seurakunnan tehtävä on tuoda taivas maan päälle, ja tämä näkyy selvimmän hänen eskatologiassaan. Johnsonin koko teologian painopiste on siinä, mitä maan päällä voi ja tulee tapahtua, vaikka Jeesuksen paluu ja taivaaseen pääsy siintävätkin horisontissa.

Lopun aika -teologiamme vaatii meiltä kaikilta uskoa. Joillekin se merkitsee uskoa kestää siihen asti, kunnes meidät pelastetaan. Toisille se merkitsee uskoa, että saamme suoritetuksi sen, mikä on annettu tehtäväksemme. Minä valitsen jälkimmäisen. Jos luottamuksemme muutokseen riippuu Kristuksen paluusta sen sijaan, että se riippuisi Kristuksen työstä, olemme täysin hyödyttömiä uskoinemme. Hänen paluunsa on oleva loistelas! Mutta työllään hän valmisti näyttämön muuttunutta kansaa varten, joka muuttaisi maailman, jossa he elävät. Se on loistava työ, jonka tekee loistava morsian, jota loistava sulhanen saapuu noutamaan.¹¹⁷

Johnson ei suoraan sitoudu premillennialismiin, postmillennialismiin tai amilleannialismiin, mutta hänen teologiassaan on selvä postmillennialistinen optimismi. Hän uskoo, että seurakunta tulee saamaan päätökseen sille annetun tehtävän, vaikkakaan hän tai kukaan ei tiedä varmasti, kuinka paljon taivasta Jumala on tarkoittanut maan päällä tulevan ilmi. Johnsonin mukaan se on kuitenkin enemmän kuin nyt on nähtävissä, ja enemmän kuin kristityt ovat koskaan osanneet kuvitella.¹¹⁸ Johnson irtisanoutuu voimakkaasti näkemyksestä, että lopun aikojen seurakunta olisi heikossa kunnossa Kristuksen palatessa.¹¹⁹

Vaikuttaa siltä, että Johnson ei ole kiinnostunut teologiassaan käsittelemään taivasta, koska hän uskoo, että seurakunta voi jo maan päällä kokea taivaan siunauksia: hänen mukaansa kristityt eivät osaa edes kuvitella, mitä Jumala on heille valmistanut maanpäällistä elämää varten.¹²⁰ Johnsonin mukaan kaikki, mikä on olemassa taivaassa, voidaan rukouksessa vapauttaa maan päällä.¹²¹

¹¹⁵ Warrington 2008, 272–273; Petts 1993, 126–127.

¹¹⁶ Kärkkäinen 2016, 379.

¹¹⁷ Johnson 2018, 108.

¹¹⁸ Johnson 2010, 62.

¹¹⁹ Johnson 2010, 33.

¹²⁰ Johnson 2010, 207.

¹²¹ Johnson 2010, 62.

Johnson ottaa kantaa myös ”nyt jo, mutta ei vielä” -valtakuntäkäsitteeseen.¹²² George Laddin mukaan Jumalan valtakunta on vaikuttamassa täällä jo nyt, mutta toisaalta se ei vielä ole täällä täytydessään, vaan saavuttaa sen vasta Jeesuksen toisessa tulemuksessa.¹²³ John Wimberin mukaan tämä ”nyt jo, mutta ei vielä” tarjoaa selityksen siihen, miksi se fyysinen parantuminen, jonka Jeesus mahdollisti ihmisille sovituksessa ja sovituksen kautta, ei aina toteudu tässä ajassa.¹²⁴ Johnsonin mukaan se, että Jumalan valtakunta on sekä nyt että ei vielä, on otettava rohkaisuna ja lupana tavoitella kaikkea, minkä Jumala on mahdollistanut. Hän kritisoi sen käyttöä rajoittavassa mielessä selittämään, miksi Jumalan valtakunnan voimatekoja ei näy enemmän seurakunnan keskuudessa.¹²⁵ Johnsonin mukaan Jeesuksen elämä todisti, että Jumalan valtakunta on jo nyt, eikä uskovien tule tehdä teologiaa siitä mitä *ei* ole tapahtunut. Hän pitää pahana sitä, että valtakunnan teologia madalletaan ihmisten kokemuksen tasolle.¹²⁶ Shuttleworth näkee, että vaikka Johnson teoriassa allekirjoittaa Jumalan valtakunnan ”nyt jo, mutta ei vielä” -kaksijakoisuuden, niin se, että Johnson kieltäytyy tekemästä teologiaa siitä, miksi kaikki eivät parane ja kutsuu sitä mysteeriksi, tarkoittaa Johnsonin kannattavan käytännössä valtakunta nyt -teologiaa – tai tarkemmin sanottuna ”valtakunta nyt ja mysteeri” -teologiaa.¹²⁷ Johnsonin käsitystä mysteeristä käsittelemällä myöhemmin tässä tutkimuksessa.

Shuttleworth nostaa esille Anthony Thiseltonin käsitteet ylitoteutunut ja alitoteutunut eskatologia. Ylitoteutunut eskatologia kuvaa uskomusta, jonka mukaan viimeiset päivät ovat jo tulleet, ja jonka mukaan uskovilla on suora pääsy erityiseen ilmoitustietoon ja että kristittyjen pyhitys- ja muutosprosessi on jo niin pitkällä, että he ovat jo lähestulkoon normaalien paineiden ja kiusausten tavoittamattomissa. Alitoteutunut eskatologia puolestaan korostaa sitä, kuinka kaukana lopun ajat ovat ja kuinka pyhittymättömiä ja uudistumattomia kristityt vielä ovat ja kuinka ratkaisevat eskatologiset tapahtumat ovat vielä tulevaisuutta. Shuttleworth näkee, että Johnsonin eskatologia sijoittuu Thiseltonin ylitoteutuneen eskatologian kategoriaan.¹²⁸ ”Valtakunta nyt jo, mutta ei vielä” on monien mielestä oikeaa ja tasapainoista helluntaieskatologiaa. Wimberin mukaan menossa on nyt Kristuksen ensimmäisen ja toisen tulemuksen välinen aika, jolloin kristittyjen tehtävänä on rukoilla ”tulkoon sinun valtakuntasi,” ja luottaa Jumalaan sen suhteen, minkä verran parantumista hän antaa tässä ajassa, ja luottaa, että lopun paranemisen hän antaa tulevassa ajassa.¹²⁹

¹²² Johnson 2018, 155.

¹²³ Ladd 1991, 62–69.

¹²⁴ Wimber 1991, 157.

¹²⁵ Johnson 2011, 122–123; 2017, 166.

¹²⁶ Johnson 2018, 70, 170; 2011, 123.

¹²⁷ Shuttleworth 2016, 100.

¹²⁸ Shuttleworth 2016, 102.

¹²⁹ Wimber 1991, 157.

On syytä huomata, että Johnsonin eskatologia rakentuu toisaalta hänen kristologiansa ja toisaalta Isä Meidän -rukouksen ”tapahtukoon sinun tahtosi myös maan päällä niin kuin taivaassa” -kohdan varaan. Kristologian ongelmakohtia jo käsittelin, mutta on myös ongelmallista vetää Jeesuksen opettamasta rukouksesta johtopäätöstä, että kristityt voisivat tuoda taivaan maan päälle siinä merkityksessä, kuin Johnson tarkoittaa. Johnsonille taivas ja sitä kautta Jumalan hyvyys ilmenee maan päällä pitkälti fyysisenä parantumisen kautta, ja siksi tarkastelen tätä aluetta hänen teologiassaan seuraavaksi tarkemmin.

4. Jumalan hyvyys ja sairaiden paraneminen

4.1. Jumala on aina hyvä

Johnson korostaa jatkuvasti mielen uudistumisen ensisijaisuutta, koska hänen mukaansa seurakunta ei kykene toteuttamaan Jumalalta saatua tehtävää, ellei sen kuva Jumalasta oikene niin, että se näkee hänet oikeasti hyvänä.¹³⁰ Johnson pitää virheellisenä käsitystä, että Jumala aiheuttaa pahaa kuten sairautta tai luonnonkatastrofeja, tai että Jumala sallii niitä kasvattamaan kristityistä enemmän Jeesuksen kaltaisia. Hän kritisoi myös näkemystä, jonka mukaan Jumala aiheuttaisi tai sallisi onnettomuutta vetääkseen ihmisiä lähemmäs itseään. Kristillisessä teologiassa on yleensä tehty ero Jumalan määräävän ja sallivan tahdon välillä, siten että Jumala haluaa luonteensa mukaisia hyviä asioita, mutta että hän myös sallii tahtonsa vastaisia asioita, ja sallimalla ne hän ikään kuin säättää ne (koska ei käytä voimaansa niiden estämiseen). Jumala ei kuitenkaan ennalta määrää pahoja asioita tai aiheuta sitä, että joku tekee syntiä.¹³¹ Johnson ei näe eroa sen välillä, että Jumalan sanotaan sallivan pahaa tai että hän aiheuttaa pahaa. Hänen mukaansa isä on yhtä syyllinen, jos hän itse pahoinpitelee lapsiaan tai jos hän sallii naapurinsa pahoinpitelevän lapsiaan.¹³² Toisaalta Johnson näyttää kuitenkin käytännössä tekevän itsekkin eron Jumalan määräävän ja sallivan tahdon välillä, sillä hän näkee kaiken olevan Jumalan hoidossa ja vastuulla, vaikka Jumala ei hyväksy tai määrääkään kaikkea.¹³³ Myöntämällä, että maailmassa tapahtuu asioita, joita Jumala ei hyväksy, Johnsonin on joko hyväksyttävä, että Jumala sallii pahaa tai että hän on voimaton estämään tapahtuvaa pahaa. Jälkimmäinen taas tekisi Jumalasta pienemmän, kuin mitä pystymme kuvittelemaan, ja se ei Johnsonille käy. Johnsonin mukaan on mahdotonta, että pystyisimme kuvittelemaan Jumalan paremmaksi kuin mitä hän on.¹³⁴

Yritykset keksiä selityksiä sille, miksi Jumala sallii pahaa, tuottavat Johnsonin mielestä huonoa teologiaa. Hän pitää ratkaisuna sitä, että kristityt lakkaavat välttelemästä vastuuta ja ottavat omakseen elämänmallin, jonka Jeesus antoi, ja seuraavat hänen esimerkkiään. Johnsonin mukaan Jumala on kätkenyt kristittyihin kyvyn tulla hänen kaltaisikseen, niin että he voivat alkaa tehdä samoja ja suurempiakin tekoja kuin Jeesus.¹³⁵ Johnson näkee, että Jumala on antanut uskoville vastuun huolehtia hänen tahtonsa toteutumisesta maan päällä, niin että Jumalan hyvyys voi tulla maailmassa näkyviin.¹³⁶ Se, että Jumalan hyvyyden

¹³⁰ Johnson 2005, 42–43.

¹³¹ Erickson 1994, 357–361.

¹³² Johnson 2018, 30.

¹³³ Johnson 2018, 158.

¹³⁴ Johnson 2018, 35.

¹³⁵ Johnson 2018, 32.

¹³⁶ Johnson 2018 159.

ilmeneminen on uskovien vastuulla, on tietysti sen mittaluokan vastuu, että Johnson itsekin toteaa, että ”ehkä kaikki hirveiden ongelmien uhat eivät kuulu meidän vastuumme piiriin.”¹³⁷

Johnsonin toteaa, että Jumala on täydellinen rakkaudessa, voimassa, luonteeltaan ja viisaudeltaan, ja kristityistä tulee hänen kaltaisiaan, kun he alkavat palvoa häntä sellaisena.¹³⁸ Johnson pyrkii haastamaan ihmisten kuvan Isä Jumalasta viihäisenä, rankaisevana ja etäisenä Jumalana julistamalla, että ”Jumala on aina hyvällä tuulella”.¹³⁹ Iskulauseen tavoite on herätellä ihmisiä, mutta se nostaa esille myös teologisen kysymyksen Jumalan *impassibilitetista*. Kirkkoisien lisäksi muun muassa Anselm Canterburylainen ja Tuomas Akvinolainen ajattelivat, että Jumalan täydellisyyteen kuuluu muuttumattomuus ja ajatus, että Jumala ei voi kärsiä tai kokea tunteita, koska häneen ei voi vaikuttaa ulkopuolelta.¹⁴⁰ Johnsonin ajatus aina hyväntuulisesta Jumalasta näyttäisi heijastavan tällaista jumalakuvaa. Myöhemmin tällaisen jumalakuvan on nähty heijastavan kreikkalaisen filosofian vinouttavaa vaikutusta kristilliseen teologiaan, ja kristinuskon Jumala on nähty nimenomaan kärsivänä Jumalana.¹⁴¹ On kysytty, voidaanko edes puhua rakkaudesta, jollei siihen sisälly molemminpuolinen tunteiden ja kärsimyksen jakaminen.¹⁴² Jos Jumalan ”hyvääntuulisuus” voikin auttaa jotakin ihmistä lähestymään häntä, voi syvän kärsimyksen keskellä oleva miettiä, miten Jumala voi olla hyvällä tuulella, vaikka näkee, miten paljon kärsin. Ristiinnaulittu ja kärsivä Jumala on siten nähty oikean kristinuskon tunnusmerkkinä.¹⁴³

Johnson lainaa Jeesuksen sanoja: ”Jos siis te, jotka olette pahoja, osaatte antaa lapsille hyviä lahjoja, kuinka paljon enemmän taivaallinen Isä antaa hyvää niille, jotka sitä häneltä anovat (Matt. 7:11),” ja selittää Jeesuksen käyttämän *hyvää* sanan tarkoittavat sitä, mikä tuottaa hyötyä ja etuja, ja on erinomaista ja puoleensavetävää. Johnsonin mukaan Jumalan hyvyudessa ei ole kyse vain perustarpeiden täyttämisestä, vaan erityisesti hänen lastensa unelmiin ja sydämen toiveisiin vastaamisesta.¹⁴⁴ Johnson korostaa, että Jeesuksessa Kristuksessa ihmiset saavat täydellisen kuvan Jumalasta, ja siksi kristittyjen on muokattava jumalakuvansa vastaamaan sitä mallia, jonka Jeesus antoi. Ensinnäkin Jeesus paransi kaikki, jotka

¹³⁷ Johnson 2017, 159.

¹³⁸ Johnson 2007, 159–160.

¹³⁹ Johnson 2018, 215.

¹⁴⁰ Jumalan täydellisyyden ymmärrettiin tarkoittavan, että Jumala ei voi muuttua, koska silloin hän muuttuisi joko paremmaksi tai pois päin täydellisyydestä. Jumalan muuttumattomuus ymmärrettiin myös tunnetilojen muuttumattomuutena. Raamatun tekstit Jumalan rakkaudesta ja säälistä oli tulkittava kuvainnollisesti: Vaikka me koemme Jumalan myötätuntoisena, hänessä itsessään ei ole säälin tunteita. McGrath 2001, 274.

¹⁴¹ McGrath 2001, 274–275.

¹⁴² McGrath 2001, 277.

¹⁴³ Erityisesti Martti Lutherin ristin teologia ja Jürgen Moltmannin *The Crucified God* (1974) ovat haastaneet käsityksen Jumalan impassibilitetista. McGrath 2001, 277.

¹⁴⁴ Johnson 2018, 147.

tulivat hänen luokseen.¹⁴⁵ Toiseksi, Jeesus vaiensi kaikki kohtaamansa elämää uhkaavat myrskyt, joten Johnsonin mukaan se tarkoittaa, että Jumalan tahto on aina ratkaista ja tyynnyttää ihmisten elämien myrskyt, olipa syy ja laatu millainen tahansa. Ja koska Jeesus nuhteli myrskyä, tarkoittaa se Johnsonin mukaan sitä, että pimeyden voimat olivat myrskyn takana.¹⁴⁶ Johnson myöntää, että Jumala voi käyttää mitä tahansa traagista tapahtumaa omiin tarkoituksiinsa, mutta se ei tarkoita, että nuo tapahtumat olisivat syntyneet hänen tahdostaan.¹⁴⁷

Johnson näyttäisi teologiassaan korostavan Jumalan hyvyttä Jumalan kaikkivaltiuuden kustannuksella, ja selittävän kaiken tapahtuvan pahan ja kärsimyksen hengellisellä sodalla ja paholaisen toiminnalla. Käsittelen tähän painotukseen liittyviä teologisia ongelmia myöhemmin. Seuraavaksi tarkastelen Johnsonin käsitystä sairauksista ja niiden parantamisesta. Johnsonille Jumalan hyvyyden suurin todiste on siinä, kuinka Jeesus paransi sairaita – fyysisesti, emotionaalisesti ja hengellisesti.¹⁴⁸ Johnsonin mukaan siinä Jumalan rakkaus tulee esille hänen voimansa kautta.¹⁴⁹

4.2. Sairauksien alkuperä

Johnsonin mukaan kaikki sairaudet ovat lähtöisin paholaisesta, ja että Jeesuksen ja alkuseurakunnan aikana kaikki tiesivät tämän.¹⁵⁰ Johnsonin mukaan Jumalan hyvyys on niin ilmiselvää, että ei pitäisi olla ongelmaa ymmärtää, mikä on Jumalasta ja mikä paholaisesta, joka on tullut varastamaan, tappamaan ja tuhoamaan (Joh. 10:10). Hänen mukaansa kristityillä ei voi olla uskoa ja luottamusta rukoilla parantumista, jos he uskovat Jumalan sallineen sairauden luonteen kehittämiseksi.¹⁵¹ Johnsonin mukaan taudit ja sairaudet tulivat maailmaan syntiinlankeemuksen seurauksena. Samalla kertaa tulivat myös muut pimeyden tuomat vitsaukset kuten köyhyys, luonnonkatastrofit, kiusaajahenget ja riivaajien vaikutukset.¹⁵² Johnson jättää tarkentamatta, mitä oli Eedenin ulkopuolella vallitsevan kaoottisen tilan, jossa pimeyden joukot hallitsivat¹⁵³, ja mikä taas ihmisen syntiinlankeemusta seuranneen luomakunnan kärsimyksen

¹⁴⁵ Johnson 2018, 135.

¹⁴⁶ Johnson 2018, 136.

¹⁴⁷ Johnson 2018, 160.

¹⁴⁸ Johnson 2011, 121.

¹⁴⁹ Johnson 2011, 126.

¹⁵⁰ ”A major change in theology has taken place over the past two thousand years. When Jesus walked the earth, all sickness was from the devil. Today a large part of the Body of Christ believes God either sends sickness or allows it to make us better people by building character and teaching us the value of suffering. If God allows sickness, can we still call the devil a thief? After all, if the thief has permission to steal, it is no longer called stealing. Yet Acts 10:38 tells us “God anointed Jesus of Nazareth with the Holy Spirit and with power, who went about doing good and healing all who were oppressed by the devil, for God was with Him.” Johnson 2011, 126.

¹⁵¹ Johnson 2003, 45.

¹⁵² Johnson 2003, 31.

¹⁵³ Johnson 2018, 48.

ero. Vaikka Johnson näkee kaiken sairauden olevan lähtöisen paholaisesta, hän ei ilmeisimmin ajattele, että kaikkien yksittäisten tautien takana olisi sairautta aiheuttava henki. Yhteistyössä Randy Clarkin kanssa kirjoitetussa *The Essential guide to healing* -kirjassa yleisimmiksi sairauksien juurisyiksi nimetään viisi tekijää: psykosomaattiset syyt (monien sairauksien pääsyy), luonnolliset syyt (onnettomuuksien aiheuttamat vammat tai syöpää aiheuttavat karsinogeenit), geneettiset syyt (sukukiroukset), sairauden henget ja elämäntapatekijät (raamatullisen opetuksen laiminlyönti suhteessa lepoon, ruokavalioon, liikuntaan ja stressiin).¹⁵⁴

Johnsonin mukaan yhtenä tautien ja sairauksien aiheuttajana ovat pettymykset, joita ei ole käsitelty kunnolla. Fyysinen ruumis reagoi sisäisiin haavoihin, ja seurauksena on sairautta. Johnson kertoo naisesta, joka oli sairastanut Crohnin tautia seitsemän vuotta. Selvisi, että nainen kärsi häpeästä. Johnsonin mukaan tauti aiheutui siitä, että nainen oli itseään kohtaan liian ankara ja tuomitseva. Kun nainen teki parannusta tästä synnistä, Johnson käski sairauden henkeä (*the spirit of affliction*) irrottamaan otteensa tämän kehosta. Nainen parani Johnsonin kertoman mukaan välittömästi.¹⁵⁵

Psykosomaattisiin taudin aiheuttajiin Johnson laskee myös synnit kuten katkeruus, suuttumus, viha, kateus ja murehtiminen. Johnsonin mukaan anteeksiantamattomuus johtaa lopulta terveyden menettämiseen, ja hän uskookin sen olevan suurin uskovien sairauksien aiheuttaja.¹⁵⁶ Johnsonin mukaan Jumala ei siis lähetä sairauksia tai salli niitä kasvatusmielessä, mutta Jumala on luonut ihmisen kehon niin, että se ei kestä syntiä ja anteeksiantamattomuutta: Synti tuhoaa sekä emotionaalisen että fyysisen voiman, ja avaa ovet fyysisille ongelmille.¹⁵⁷ Johnsonin näkemys on siinä yhtenevä nykykäsityksen kanssa, että jopa 85 % sairauksista arvellaan olevan psykosomaattisia.¹⁵⁸ Siinä missä Johnson näkee, että sairaudet voidaan voittaa ja parantaa mielen uudistumisen kautta, kristillinen teologia tunnustaa kuoleman väistämättömäksi osaksi luotujen rajallista elämää, ja siksi myös sairaus ja haavoittuvuus ovat luonnollinen, vaikkakaan ei toivottu, osa luotujen kokemusmaailmaa.¹⁵⁹

¹⁵⁴ Johnson & Clark, 2011, 227. Luku on Clarkin kirjoittama, mutta voidaan olettaa Johnsonin yhtyvän siihen.

¹⁵⁵ Johnson 2005, 152; 2011, 177.

¹⁵⁶ Johnson & Clark 2011, 175.

¹⁵⁷ Johnson & Clark 2011, 175–176.

¹⁵⁸ Psykosomaattisella oireilulla tarkoitetaan fyysisiä vaivoja ja oireita, joille ei löydetä somaattista selitystä perusteellisista tutkimuksista huolimatta. Ihmisen keho ja mieli on erottamaton kokonaisuus, ja somatisaatiolla tarkoitetaan, että psyykinen kuormittuneisuus muuttuu keholliseksi. https://www.mielenterveystalo.fi/lapset/ammattilaisille/hairiot/muut_hairiot_ja_ongelmat/Pages/psykosomaattiset_hairiot.aspx (luettu 10.12.2019)

¹⁵⁹ Kärkkäinen 2016, 383.

4.3. Jumalan tahto on aina parantaa

Johnsonin mukaan Jeesus Kristus edustaa täydellistä teologiaa – Hän on täydellisin ja tarkin mahdollinen ilmoitus Isästä ja hänen luonteestaan – ja koska hän paransi poikkeuksetta kaikki, jotka tulivat hänen luokseen, kristityt voivat tietää Jumalan tahtovan aina parantaa.¹⁶⁰ Johnson näkee, että maksamalla Jeesuksen haavoilla parantumisen hinnan Jumala on omalta puoleltaan tehnyt kaiken tarvittavan, jotta ihmiset voivat parantua jo tässä ajassa.¹⁶¹ Parantuminen voi Johnsonin mukaan tapahtua joko rukouksen kautta, lääkäreiden avulla tai Jumala voi parantaa suoraan ilman kumpaakaan.¹⁶² Koska Jumala on jo tehnyt parantamisessa oman osuutensa, uskovien tehtävänä ei ole rukoilla Jumalaa parantamaan sairaita, vaan parantaa sairaat Jeesuksen esimerkin mukaisesti Pyhän Hengen voimassa.¹⁶³ Johnsonin mukaan uskovat ovat kykeneviä tähän, jos heillä on riittävä ymmärrys siitä, mikä on Jumalan tahto ja mihin he pystyvät. Mitä suurempi ilmestys Jumalasta henkilöllä on, sitä suurempaa uskoa hän pystyy harjoittamaan.¹⁶⁴ Johnson käyttää parantumisen yhteydessä ilmaisua *läpimurto*.¹⁶⁵ Sillä hän tarkoittaa parantamiseen tai muuhun ihmeeseen riittävää ilmestystä Jumalan tahdosta, niin että kristitty kykenee vapauttamaan asioita rukouksessa. Jos läpimurtoa eli paranemista ei näy, kristittyjen tulee ”hyväksyä se tosiasia, että emme ole rukoilleet riittävästi, ja vetäytyä kammioon kahdestaan Jumalan kanssa.”¹⁶⁶ Johnsonin parantumisteologiaan kuuluu lisääntyvän läpimurron periaate ja uskomus, että ihmiset voivat pitää vain sen, minkä he antavat eteenpäin: kristittyjen tulee antaa eteenpäin kaikki, mitä he saavat Jumalalta, jonka jälkeen he voivat odottaa Jumalalta lisää ilmestystä uutta läpimurtoa varten.¹⁶⁷ Johnsonin lisääntyvän läpimurron periaate näyttäisi tukeutuvan Jeesuksen sanoihin ”Antakaa niin teille annetaan” (Lk. 6:38).

Johnsonin mukaan kristityt eivät voi onnistua sairaiden parantamisessa, elleivät ota ensin riskiä epäonnistua, ja lähde liikkeelle kuuliaisina.¹⁶⁸ He eivät myöskään saa hyväksyä sitä, että vastausta ei tule, vaan heidän on taisteltava rukouksessa niin kauan, että läpimurto tulee.¹⁶⁹ Johnson pitää tärkeänä läpimurtojen saavuttamiseksi intohimoista rukousta,

¹⁶⁰ Johnson 2005, 50; 2017, 143, 145.

¹⁶¹ Johnson 2018, 182. Johnson 2019.

¹⁶² Johnson 2011, 132; 2017, 149.

¹⁶³ Johnson & Clark 2011, 132, 225. Johnson käyttää rukousta parantamisen yhteydessä, mutta vain pyytääkseen Pyhää Henkeä näyttämään, miten tulisi edetä tai koskettamaan rukoiltavaa. Kun hänellä on selvyys, mistä on kyse, hän antaa käskyn sairaudelle tai hengelle lähteä tai käskyn keholle tulla terveeksi.

¹⁶⁴ Johnson 2005, 70.

¹⁶⁵ Johnson 2018, 167–168.

¹⁶⁶ Johnson 2018, 167.

¹⁶⁷ Johnson 2003, 124; 2011, 152; 2017, 183.

¹⁶⁸ ”Radical obedience – a life of risk – is needed for continual breakthrough in miracles, signs and wonders.” Johnson & Clark 2011, 152.

¹⁶⁹ Johnson 2003, 69; 2017, 179.

paastoa, Raamatun tutkimista Jumalan periaatteiden löytämiseksi, yliluonnollista elämää eläneiden ihmisten elämänkertoihin perehtymistä, voitelun siirtämistä käsien päälle panemisen kautta (*impartation*) ja liittymistä ihmissuhteiden kautta sellaisiin ihmisiin, jotka elävät yliluonnollista elämää.¹⁷⁰ Ihme tai parantuminen ei koskaan jää Jumalan puolelta kiinni.¹⁷¹

Rukouksella parantamisesta käytetään sekä termiä jumalallinen parantuminen (*divine healing*) että uskolla parantuminen (*faith healing*). Brown pitää ensimmäistä parempana ilmaisuna, koska se painottaa, että parantumisen lähde on Jumalan rakkaus eikä ihmisen usko; se myös korostaa sitä, että tilanteessa tarvitaan jumalallinen väliintulo sen sijaan että usko olisi luonnollinen voima, jonka ihmisen tahto voi synnyttää. Lisäksi se korostaa, että parantumisessa oleellista on uskon kohde, eikä vain uskon määrä tai hengellisyys.¹⁷²

Vaikka Johnson korostaa, että Jumala on se, joka parantaa, ja hän on virallisessa yhteistyössä henkilöiden kanssa, jotka edustavat 'jumalallisen rakkauden' mallia parantamisessa,¹⁷³ Johnsonin korostus, että kristittyjen tulee parantaa sairaat enemmän kuin rukoilla sairaiden puolesta, siirtää painopistettä ihmisen vastuun puolelle.¹⁷⁴

Henry Knight tarkastelee nykyajan parantumisen teologioita jatkumolla, jonka toisessa päässä painottuu Jumalan uskollisuus ja toisessa päässä Jumalan vapaus. Jumalan uskollisuudella hän tarkoittaa Jumalan uskollisuutta lupauksiaan kohtaan. Tässä päässä äärimmäisen näkemyksen mukaan Jumalan uskollisuus lupauksilleen tarkoittaa, että ihminen paranee heti, kun täyttää parantumisen edellytykset. Jumalan vapaudella Knight tarkoittaa Jumalan vapautta valita milloin ja miten hän parantaa. Tässä päässä äärimmäinen näkemys olisi, että Jumalan parantava toiminta on selittämätöntä ja täysin ennustamatonta.¹⁷⁵ On selvää, että Johnson edustaa näkemystä, että Jumala on uskollinen täyttämään lupauksensa. Hänelle Jumalan hyvyys antaa perusteen tälle uskolle.¹⁷⁶

Parantumisteologioita voi myös erotella sen perusteella, mikä on uskon osuus parantumisessa, ja ymmärretäänkö usko luottamuksena Raamatun lupauksiin vai luottamuksena Kristukseen.¹⁷⁷ Johnsonin mukaan kristityillä on velvoite etsiä Raamatusta, mitä Jumala

¹⁷⁰ Johnson & Clark 2011, 151–152.

¹⁷¹ Johnson 2007, 152.

¹⁷² Brown 2011, 4–5.

¹⁷³ Johnson on liittoutunut Heidi ja Roland Bakerin (Iris Ministries) kanssa Revival Alliancen kautta. www.revivalalliance.com.

¹⁷⁴ Shuttleworth 2016, 108.

¹⁷⁵ Knight 1993, 65.

¹⁷⁶ Vastakkaista näkemystä edustaa mm. Kathryn Kuhlman, joka korosti Jumalan suvereenia vapautta parantamisessa: hänen mukaansa emme tiedä, miksi Jumala rakkaudessaan parantaa yhden, mutta ei toista. Wimber taas asettuu keskitielle Jumalan uskollisuuden ja Jumalan vapauden korostamisen välillä: Jumalan uskollisuuden korostaminen rohkaisee uskovia luottamaan Jumalan haluun parantaa, ja toisaalta Jumalan vapauden tunnustaminen mahdollistaa sellaisen parantumisteologian välttämisen, jossa etsitään syy-seuraussuhteita, ja joka usein vain lisää niiden kärsimystä, jotka eivät parane. Knight 1993, 74–75, 86.

¹⁷⁷ Knight 1993, 66.

sanoo, ja julistaa sen mukaisesti.¹⁷⁸ Vaikka Johnsonin mukaan Jumalan ehdoton hyvyys on se, miksi kristityt voivat tietää hänen haluavan parantaa, käytännössä Jumalan lupauksiin tukeutuminen ja luottaminen ja niiden rohkea julistaminen on hänen teologiansa mukaan se, mitä kautta uskova kykenee Pyhän Hengen avulla parantamaan sairaita. MacNutt¹⁷⁹ erottaa toisistaan uskon, joka on Pyhän Hengen erityinen armolahja (uskonlahja) ja uskon, joka on Pyhän Hengen hedelmä. Ensimmäinen annetaan joillekin kristityille, mahdollistaen rohkean uskonrukouksen, jälkimmäinen annetaan kaikille kristityille, mahdollistaen luottamuksen Jumalaan. Uskonlahja, käytettynä yhdessä parantamisen lahjan ja tiedon sanojen kanssa, antaa luvan käskymuotoisiin rukouksiin (”Parane Jeesuksen nimessä vaivastasi”). Kaikille uskoville Hengen hedelmänä annettava usko mahdollistaa Jumalalle osoitetut pyyntörukoukset. MacNuttin mukaan on suuri vaara sekoittaa nämä kaksi uskonlajia keskenään.¹⁸⁰ Johnson ei tee eroa näiden välillä, eikä myöskään käsittele erikseen Pyhän Hengen armolahjoja (1 Kor. 12:4–11), joista sanotaan ”Hengen jakavan kullekin omat lahjansa niin kuin tahtoo.” Koska Johnsonin teologia perustuu Jeesuksen antamaan velvoittavaan esimerkkiin, hän uskoo jokaisessa uskossa olevan Pyhän Hengen kautta saman potentiaali, kuin Jeesuksessa. Bethelin *School of Supernatural Ministry* –koulussa opetellaankin yliluonnollista elämää ja armolahjojen käyttöä.¹⁸¹ Johnsonin Jeesuksen esimerkkiin perustuva teologia joutuu jännitteeseen Paavalin opetuksen kanssa, jonka mukaan Pyhä Henki jakaa eri henkilöille eri armolahjoja niin kuin haluaa (Room. 12:6–8, 1 Kor. 12:11). On epäselvää, mihin Pyhän Hengen joillekin antamaa parantamisen armolahjaa tarvitaan, jos kaikille on delegoitu Jeesuksen auktoriteetti parantaa sairaita. Lisäksi Paavali summaa Kristuksen ruumiin erilaisista jäsenistä puhuessaan, että ”muutamilla on voima tehdä ihmeitä... Eivät kai kaikki ole... ihmeiden tekijöitä?” (1 Kor. 12:28–29). Johnsonin teologiaa ohjaa pragmaattinen tavoite rohkaista kaikkia uskovia tavoittelemaan voimallista yliluonnollista elämää, nähdä sairaiden paranevan ja Jumalan valtakunnan laajenevan, mutta tämä tavoite on saanut hänet tekemään Jeesuksen seuraajilleen jättämästä esimerkistä liian pitkälle menevän esikuvan.

Koska Johnson rakentaa teologiansa vahvasti sen varaan, että Jeesus paransi poikkeuksetta kaikki, jotka tulivat hänen luokseen, on syytä huomioida tapaus Lasarus (Joh. 11:1–44). Kun Lasaruksen sisaret lähettivät avun pyynnön Jeesukselle sairaan veljensä takia, Jeesus ei heti häntä parantanut. Jeesus antoi Lasaruksen paitsi odottaa itseään, myös kuolla,

¹⁷⁸ Johnson 2018, 165, 171–172.

¹⁷⁹ Francis MacNutt on parantavaan rukoukseen keskittynyt entinen roomalaiskatolinen pappi, jonka kirjoilla on ollut valtava vaikutus karismaattiseen liikkeeseen.

¹⁸⁰ MacNutt 1980, 125–129.

¹⁸¹ Johnsonin (2005, 165) mukaan hengellisten lahjojen (1 Kor. 14:1) tavoittelu johtaa suurempaan ilmestykseen ja suurempaan voiteluun. Mitä ilmeisemmin armolahjojen tavoittelu ymmärretään armolahjojen käytön opetteluksi.

ennen kuin paransi tämän herättämällä tämän kuolleista. Vähintä, mitä tästä voidaan sanoa, on, että Jeesuksella oli jokin muu ensisijainen tavoite mielessä, kuin Lasaruksen parantaminen. Toiseksi se antaa mahdollisuuden ajatella, että Jeesuksen ensisijainen tavoite ei aina ole sairaan parantaminen. Hänellä voi olla jokin korkeampi ja parempi päämäärä mielessä, minkä takia parantuminen viipyy. Tältä pohjalta voisi siis esittää, että joissakin tapauksissa parantaminen ei jää vain ihmisistä kiinni, kuten Johnson näkee.

Knightin mukaan Jumala on uskollinen, ei ainoastaan lupauksilleen vaan Jumalan omalle rakkauden luonteelleen, ja hän ei siten ole mielivaltainen toiminnassaan. Tämä ei tarkoita, että Jumala aina ja jokaisessa tilanteessa parantaisi, vaan että Jumala rakastaa jatkuvasti ja antaa kyvyn vastaanottaa armoa ja kasvaa kristillisessä uskossa. Hänen mukaansa Jumala tässä ajassa lähettämä parantuminen tulee nähdä lupauksen merkkinä ja sinettinä tulevasta täydestä parantumisesta, joka tapahtuu kuolleiden ylösnousemuksessa.¹⁸²

Johnsonin mukaan se, että kerromme Jumalan parantumishmeistä, on merkittävä tekijä parantumishmeiden lisääntymisessä, ja siksi käsittelen seuraavaksi hänen käsitystään *todistuksen* roolista taivaan tuomisessa maan päälle.

4.4. Todistuksen voima

Johnsonin mukaan se, miten uskovat suhtautuvat Jumalan tekemiin ihmeisiin, ja miten he kertovat (todistavat) niistä, määrittää pitkälle sen, miten parantumisen kulttuuri voi levitä: Jeesuksen teoista todistaminen vapauttaa profeettallisen voitelun, joka vaikuttaa sen hetkiseen todellisuuteen, siten, että sellaiset asiat, jotka eivät olleet saavutettavissa, tulevat mahdollisiksi todistuksen antamisen jälkeen.¹⁸³ Johnsonin mukaan Vanhan testamentin sana todistus tulee sanasta, joka tarkoittaa ”tee uudestaan”. Tämä tarkoittaa, että Jumala on kätkenyt todistuksen mysteeriin yliluonnollisen alueen, jota kautta ihmeet voivat toistua. Johnsonin mukaan todistukset toimivat oikeudellisina ennakkotapauksina (*legal precedent*) ihmeille, ja siksi todistukset tulee säilyttää (1 Ms. 6:17), niitä tulee toistaa ja niistä tulee keskustella, jotta niiden kautta voi syntyä uusia ihmeitä. Johnson on jopa palkannut Bethelin henkilön, jonka tehtävänä on todistusten eli tapahtuneiden ihmeiden kirjaaminen talteen. Lisäksi jokaviikkoisessa henkilökunnan palaverissa käytetään tunnista kahteen tuntiin aikaa todistusten jakamiseen ja läpikäymiseen. Johnsonin mukaan tämä on tärkeää, koska kun ihmeet unohtuvat, niistä puhutaan

¹⁸² Knight 1993, 85, 89.

¹⁸³ ”The testimony of Jesus is a spoken or written record of anything Jesus has done. And the testimony of Jesus is the spirit of prophesy. Any time we share something that God has done in our lives, we release the spirit of prophesy.” Johnsonin mukaan tämä periaate löytyy Ilm. 19:10 jakeen takaa. Johnson & Clark 2011, 163–162.

vähemmän, ja kun niistä puhutaan vähemmän, niitä odotetaan vähemmän. Lopulta ihmeet ka-
toavat kokonaan seurakunnan elämästä.¹⁸⁴

Todistuksia voidaan Johnsonin mukaan käyttää myös demonisen vaikutuksen murtamiseen tietyllä alueella, sillä ne vapauttavat profeettallisen voitelun, joka muuttaa ilma-
piirin sen alueen yllä.¹⁸⁵ Samansuuntainen vaikutus on myös ylistyksellä, sillä hänen mu-
kaansa puhdas ja jatkuva ylistys karkottaa alempiarvoiset todellisuudet ja tuo taivaan kaltai-
sen ulottuvuuden maantieteellisten paikkojen ylle.¹⁸⁶

Chan pitää todistusten kertomista tärkeänä keinona postmodernin ajan ihmisten tavoittamisessa. Koska jälkikristillisen ajan ihmiset eivät usko yhteen totuuteen, he eivät ky-
sele, mikä on totta. Sen sijaan heitä kiinnostaa se, mikä on aitoa ja toimii. Postmoderni ihmi-
nen todennäköisesti pitää uskovien kertomaa todistusta käypänä tiedonlähteenä, ja lisäksi se
osoittaa, että evankeliumi toimii. Siinä missä modernin ajan ihmiset vaativat faktoja, postmo-
dernin ajan ihmiset ovat kiinnostuneita tarinoista: ”näytä minulle, miltä se näyttää.” Chanin
mukaan todistukset toimivat myös, koska henkilökohtaista kokemusta vastaan on vaikea väit-
tää vastaan.¹⁸⁷

Johnsonin käsitys todistuksen keskeisyydestä on myös yhtenevä Jeesuksen
omien sanojen kanssa: ”Mutta te saatte voiman, kun Pyhä Henki tulee teihin, ja te olette mi-
nun todistajani Jerusalemissa, Juudeassa ja Samariassa ja maan ääriin saakka” (Apt. 1:8).
Kristityt on kutsuttu todistamaan siitä, mitä he ovat nähneet ja kuulleet, ja mitä Jumala on hei-
dän elämässään tehnyt. Toisaalta Johnsonin käsitys todistuksen sisältämästä yliluonnollisesta
voimasta lähentelee uskonliikkeen (*‘word of faith’ movement*) näkemystä siitä, että Jumala on
kätkenyt maailmaan hengellisiä lakeja, joita hyödyntämällä ihminen voi saavuttaa parantumi-
sen.¹⁸⁸ Tällöin parantuminen ei riipu Jumalasta, vaan ihmisen kyvystä löytää ja hyödyntää
näitä hengellisiä lakeja. MacNutt pyrkii tekemään oikeutta Jumalan vapaudelle omassa paran-
tumisen teologiassaan ja tarjoaa siihen kaksi perusperiaatetta: 1) Älä tee mistään yhdestä me-
netelmästä tai kokemuksesta yleismaailmallista menettelytapaa. 2) Pyydä rohkeasti Jumalaa
täyttämään tarpeesi, mutta älä kerro milloin ja miten hänen pitää se tehdä.¹⁸⁹ Tämä tarkoit-
taisi, että uskovien tulee rohkeasti todistaa parantumisihmeistä, mutta olla tekemättä niistä
menetelmää, jolla pyritään pakottamaan Jumalaa tekemään uudestaan sen, minkä hän on

¹⁸⁴ Johnson & Clark 2011, 162, 167, 169.

¹⁸⁵ Johnson & Clark 2011, 171–172.

¹⁸⁶ Johnson 2018, 181.

¹⁸⁷ Chan 2018, 118–119.

¹⁸⁸ Uskonliikkeen isän Kenneth Haginin mukaan kuka tahansa voi hyödyntää näitä Jumalan asettamia hengellisiä lakeja positiivisen suun tunnuksen kautta ja siten muokata ympäröiviä olosuhteita ja todellisuutta. Monet pitävät uskonliikkeen teologiaa harhaoppisena. Knight 1993, 67–68.

¹⁸⁹ MacNutt 1980, 137.

tehnyt jonkun toisen kohdalla – Jumala voi niin tehdä, mutta hänellä on myös vapaus olla niin tekemättä.

5. Kärsimyksen mysteeri

5.1. Kun parantumista ei tapahdu

Niin kuin Johnsonin eskatologiaa käsittävän luvun yhteydessä tuli ilmi, Johnson ratkaisee valtakunta nyt ja ei vielä -jännitteen painottamalla nyt-puolta, eikä juurikaan paneudu siihen, miksi ihmettä tai parantumista ei aina tule. Hänen mukaansa se on mysteeri, jota on kunnioitettava ja jonka kanssa on suostuttava elämään, sen sijaan, että luotaisiin teologiaa, joka selittäisi puutteen normaaliksi. Johnsonin mukaan kristinuskon tehtävä ei ole tarjota helppoja vastauksia kaikkiin kysymyksiin, vaan kasvattaa kristityissä tietoisuutta mysteeristä.¹⁹⁰ Aito usko on järjen yläpuolella siten, että se antaa älylle turvallisen ympäristön Jumalan tuntemisessa kasvamiseen.¹⁹¹ Mysteerin olemassaolon ei tarvitse vaivata eikä pelottaa kristittyjä: Se kuuluu osana koko ajan etenevään tarinaan. Koettelemuksien keskellä, ja kun parantumista ei heti tapahdu, paljastuu, mitä kristitty todella uskoo Jumalasta.¹⁹² Johnsonin mukaan sellainen suhde Jumalaan, joka ei nostata kristityssä mysteerin ja ihmetyksen tunteita, on heikomman tasoinen suhde.¹⁹³

Huomionarvoista on, että Johnson itse elää omakohtaisesti tässä jännitteessä, jossa luvattua parantumista ei aina saavuteta. Hän kertoo isästään, joka sairastui vuonna 2003 haimasyöpään, ja joka ei Johnsonin uskosta ja rukouksista huolimatta parantunut. Isän menetyks oli Johnsonille tuskallinen kokemus, mutta silti hän mieluummin laittaa isän parantumattomuuden oman keskeneräisyytensä piikkiin, kuin muuttaisi käsitystään Jumalan hyvydestä ja tahdosta aina parantaa. Johnsonin mukaan isän kuolema sai hänet tavoittelemaan suurempaa läpimurtoa syöpien voittamisen alueella.¹⁹⁴

Johnsonin mukaan Raamatun viittaukset uskovien kestäämään kärsimykseen eivät viittaa sairauksiin, köyhyyteen, masennukseen tai mihinkään muuhunkaan surkeaan tilanteeseen.¹⁹⁵ Hän ei käsittele kohtaa, jossa Hebrealaiskirjeen kirjoittaja kirjoittaa kärsimyksestä kasvatuksena (Heb. 12:7–11), mutta toteaa, että uskovien kärsimys Raamatussa johtuu

¹⁹⁰ Johnson 2018, 187, 227.

¹⁹¹ Johnson 2018, 189.

¹⁹² Johnson 2018, 199.

¹⁹³ Johnson 2005, 72.

¹⁹⁴ ”Use your loss as the foundation for another person’s gain by calling for divine justice! That means I must continue pursuing the same breakthrough I was seeking for my dad, but now change my focus to others who have the same need. God’s system of justice requires a thief to pay back seven times what he stole. I am asking God for a seven times greater anointing against cancer than I had before.” Johnson 2007, 153–154.

¹⁹⁵ Johnson 2005, 124.

tavallisesti vainosta; siitä että he elävät vanhurskaasti.¹⁹⁶ Kärsimyksen ongelmaa käsittelevän Jobin kirjan Johnson näkee vain esittelevän kysymyksen, mutta ei vielä antavan siihen vastauksia.¹⁹⁷

Joku ehkä kysyy: ”Entä Job sitten?” Siihen vastaisin: ”En ole Jobin opetuslapsi. Olen Jeesuksen opetuslapsi. Job oli kysymys ja Jeesus on vastaus.” Koko Vanha testamentti maalasi kuvaa ongelmasta, jotta vastaus olisi helppo tunnistaa Hänen tullessaan. Ellei Jobin kirjan tutkiskelu johda minua vastauksen, Jeesuksen Kristuksen luokse, en ole ymmärtänyt Jobin kirjaa. Jobin kirjaa, samoin kuin muitakaan kysymyksiä Jumalan luonteesta, ei ole tarkoitettu antamaan ilmeistä, joka meni Jeesuksen Kristuksen kautta saamamme ilmestyksen edelle.¹⁹⁸

Kärkkäinen toteaa, että on harvinaista löytää helluntaikarismaattisista aikakausilehdistä rehellistä pohdintaa elämäntilanteista, joissa uskon rukoukseen ei tullut toivottua vastausta. Helluntailaiset saarnaajat eivät useinkaan käsittele uskoon liittyviä pettymyksiä: kun parantumista ei tullutkaan, kun läheinen kuolee uskon rukouksista huolimatta, konkurssin aiheuttamaa tragediaa ja muita. Niinpä monille helluntailaisille ja karismaatikoille jää vaihtoehtoiksi joko kieltää uskoa murtavat kokemukset, syyttää itseä tai toisia uskonpuutteesta tai luopua uskosta.¹⁹⁹ Johnsonin mukaan pettymykset kohtaavat väistämättä jokaista, joka tavoittelee ihmisten täyttämää elämää: Ne ovat myös isoin syy sille, että kristityt vetäytyvät elämästä aitoa raamatullista ihmeiden täyttämää uskon elämää.²⁰⁰ Siksi Johnsonin mielestä on tärkeää, että kristityt oppivat käsittelemään pettymykset oikealla tavalla. Hän pitää välttämättömänä sitä, että kristityt oppivat elämään selittämättömän kanssa: on luovuttava oikeudesta ymmärtää, jotta pääsee kokemaan yliymmärryksen käyvää rauhaa (Fil. 4:7).²⁰¹ Johnson tarjoaa neljä askelta pettymyksen käsittelyyn. Ensiksi tulee olla rehellinen ja kertoa pettymyksen tunteensa Jumalalle. Jumalaa syyttävistä ajatuksista tulee kuitenkin tehdä parannus. Toiseksi, tulee kuunnella Jumalaa lukemalla ja meditoimalla hänen Sanaansa, kunnes se alkaa puhutella. Omat ajatukset on pidettävä linjassa Jumalan Sanan kanssa, muutoin seuraa ongelmia. Kolmanneksi, tulee pysytellä Jumalan lähellä ja vuodattaa hänelle sisintään niin kauan, että hänen rauhansa alkaa täyttää sydäntä. Parantuminen ei ala mielestä, vaan sydäimestä, ja siksi on

¹⁹⁶ Johnson 2005, 129.

¹⁹⁷ Stump puolestaan argumentoi, että Jobin kirjassa Jumala antaa vastauksen kärsimyksen ongelmaan, mutta ei anna sitä lukijan toivomassa propositionaalisessa muodossa, vaan minä-sinä-kohtaamisen (*second-person encounter*) kautta: ”Insofar as honor from God is both comforting and restorative to a person who has been shamed by his friends and community as rejected by God, then in this respect also the second-person explanation given Job is appropriate for Job. --- So an explanation of Job’s suffering that is in the form of a second-person account will be disappointing to some readers or hearers of the story, however satisfying it might be to Job, who has the second-person experience represented in the second-person account. What Job knows, that God loves him and did not betray his trust, may not be what someone looking for a third-person account wants.” Stump 2010, 223, 225.

¹⁹⁸ Johnson 2007, 100.

¹⁹⁹ Kärkkäinen 2002, 167.

²⁰⁰ Johnson 2011, 153, 156.

²⁰¹ Johnson 2011, 155.

luovuttava oikeudesta ymmärtää. Neljänneksi, tulee ruokkia sydäntään sillä, mitä Jumala on tehnyt, eikä kompastua siihen, mitä hän ei ole tehnyt tai ei näytä olevan tekemässä.²⁰²

Pettymykseen vastaaminen on tärkeää, ja tässä kohti Johnsonin ’nyt ja mysteeri’-dynamiikka ei ole riittävä. Siinä missä ’nyt jo, mutta ei vielä’ -valtakuntäkäsitys jättää tilaa pettymykselle, ’nyt ja mysteeri’ -jännite näkee pettymyksen vaarallisena.²⁰³ Johnsonin mukaan jokaiseen menetykseen sisältyy potentiaalinen voima, joka kadotetaan, jos pettymys saa vallan.²⁰⁴ Ristiriitaista on myös se, että Johnsonin mukaan Jumala on niin hyvä, että ei koskaan kiellä parantumista keneltäkään. Toisaalta Jumala ei kuitenkaan paljasta, mitä meidän olisi pitänyt tehdä toisin tai enemmän, että olisimme saaneet sen, mitä pyysimme. Ihmisille jää siten kannettavaksi raskas taakka siitä, että oma tai läheisen parantumattomuus on omaa syytä. Johnson ei näytä näkevän sitä, että tällaisen psyykkisen taakan kantaminen saattaa olla huomattavasti raskaampaa kuin fyysisen sairauden kanssa eläminen. Johnsonin itsepintainen väite, että Jumalan tahto on aina parantaa näyttää siten kääntyvän Jumalan hyvyttä vastaan: Jumala parantaa ne, jotka jaksavat taistella läpimurtoon saakka, muut saavat syyttää itseään. Tosin Johnsonin mukaan on tärkeä oppia kohtaamaan itsestä johtuva puute ilman, että taipuu syyllisyyden ja häpeän alle.²⁰⁵ Tämä on kuitenkin riittämätön kehoitus, sillä käytännössä Johnsonin parantumisteologia siirtää vastuun ihmisen elämästä ja kuolemasta ihmisen harteille, ja tekee terveyden puutteesta hengellisen ongelman, joka voidaan hoitaa hengellisillä vasta-aineilla (rukouksella, kirousten murtamisella, uskolla).²⁰⁶ Myös Petts nostaa esille pastoraaliset ongelmat, jotka liittyvät opetukseen parantumisen sisältymisestä sovituksien: kun sairastava joutuu toteamaan, ettei hänen uskonsa ole riittänyt vastaanottamaan luvattua parantumista, herää hänelle kysymys oman uskon riittävyydestä myöskään syntien anteeksisaamiseen. Tällöin ihminen ajautuu vakavaan syyllisyyskamppailuun, joka vaurioittaa hänen jumalasuhdettaan.²⁰⁷

Johnson parantumisteologia – Jumalan tahto on aina parantaa – lähtee siitä oletuksesta, että fyysinen parantuminen on jokaisessa tilanteessa parasta, mitä ihmiselle voi tapahtua. Tämä oletus on kyseenalaistettavissa. Akvinolaisen mukaan ihmisen korkein mahdollinen hyvä on saavuttaa ykseys (*union*) Jumalan kanssa. Uskova voi olla enemmän tai vähemmän integroitunut Jumalaan, sillä ihminen on jakautunut siinä, mitä hän haluaa. Osa hänestä haluaa hyviä Jumalan tahdon mukaisia asioita, osa hänestä ei. Kärsimyksellä (myös

²⁰² Johnson 2011, 156–159.

²⁰³ Shuttleworth 2016, 115.

²⁰⁴ Johnson 2011, 154. Voimalla hän tarkoittaa suurempaa läpimurtovoitelua samanlaisten menetysten estämiseksi.

²⁰⁵ Johnson 2007, 153.

²⁰⁶ Warrington 2008, 275.

²⁰⁷ Petts 1993, 310–311.

sairaudella²⁰⁸) voi olla lääkinnällinen vaikutus ihmisen tahtoon: kivun yltyessä väärät asiat menettävät vetovoimaansa ja ihminen alkaa haluta kokonaisvaltaisemmin sitä, mikä on hyvää. Näin ihminen alkaa integroitua syvemmin Jumalaan ja sitä kautta kukoistaa ihmisenä, huolimatta ulkoisesta kärsimyksestä.²⁰⁹ Tomistisen teodikean mukaan Jumalalla on hyvydessään riittävä moraalinen syy sallia kärsimystä, jos sen kautta ihminen voi integroitua syvemmin Jumalaan ja sitä kautta saavuttaa kukoistuksen, joka ei muuten olisi mahdollista.²¹⁰ Stumpin mukaan kärsimys on olennainen osa prosessia, joka vie ihmisen lähemmäs Jumalaa. Mutta vaikka kärsimys voi edistää hengellistä uudistumista ja kasvua, se ei ihmisen vapaasta tahdosta johtuen voi taata niitä.²¹¹

Opetusta, jonka mukaan Jumalan tahto on aina parantaa, on kritisoitu myös siitä, että se olettaa Jumalan toimivan tietyn kaavan mukaan, ja että kun kaavaa noudatetaan oikein, Jumala ryhtyy toimeen omalta osaltaan. Silti, kun kaavan noudattaminen ei tuota parantumista, sitä ei selitetä, vaan vedotaan mysteeriin. Ongelmallisena on pidetty myös fyysisen parantumisen ylikorostamista ja ylipäättään kyvyttömyyttä nähdä kärsimystä positiivisena osatekijänä kristinuskossa.²¹² Warrington nostaa esille yleisen olettamuksen, joka mukaan Jeesuksen pääsyy parantamiseen oli sääli ja myötätunto. Tähän oletukseen liitetään yleensä maksimi ”Jeesus Kristus on sama eilen, tänään ja ikuisesti” (Heb. 13:8), ja vedetään johtopäätös, että Jeesuksen muuttumattoman myötätunnon perusteella kuka tahansa sairas on nyt yhtä kelvollinen saamaan parantumisen kuin ne, jotka elivät Jeesuksen aikaan. Warrington näkee ongelmallisena tällaisen olettamuksen seuraukset niiden kohdalla, jotka eivät parane. Lisäksi evankeliumeissa harvoin viitataan myötätuntoon Jeesuksen parantamisen motiivina.²¹³ Jeesus itse mainitsi parantamisensa keskeiseksi syyksi todistaa, että hän on lähtöisin Jumalasta (Joh. 14:11).

Kärkkäinen näkee tarpeelliseksi varmistaa, että helluntaikarismaattiset kristityt ovat varustettuja kohtaamaan elämän väistämättömät kysymykset koskien kärsimyksen olemassaoloa, Jumalan piiloutuneisuuden mysteeriä sekä jokaisen lopullista kohtaloa,

²⁰⁸ ”On Aquinas’s view world view, which takes flourishing to be a matter of union with God, most of the evils human beings suffer are compatible with flourishing. That is because a human person can be in a relationship of love with God and can also experience the consolation of that relationship, even when she is afflicted with serious suffering of body or mind. For all these thinkers, human flourishing is compatible even with such things as the depredations of other human beings, the torment of pain and disfigurement, the anguish of mental illness, the wretchedness of impoverishment, the misery of being unwanted, the affliction of pariah status, the brokenness of shame, and the death of loved ones, even though any of these things is sufficient to cause heartbreak to the person suffering it.” Stump 2010, 421.

²⁰⁹ Stump 2010, 95, 123–128, 150, 463.

²¹⁰ Stump 2010, 457.

²¹¹ Stump 2010, 459.

²¹² Warrington 2008, 275.

²¹³ Warrington 2008, 276. Matt. 20:34, 14:14 ja Mark. 1:41 ovat ainoat kohdat, joissa Jeesuksen tuntema sääli mainitaan parantamisen yhteydessä.

kuolemaa.²¹⁴ Kärkkäinen ottaa tähän avuksi Lutherin ristin ja kunnian teologian käsitteet, joiden mukaan kunnian teologia pyrkii tuntemaan Jumalan suoraan hänen kunniansaan ja voimassaan, kun taas ristin teologia paradoksaalisesti tunnistaa hänet juuri siellä, missä hän on kätkenyt itsensä: kärsimyksessä ja kaikessa siinä, mitä ihmiset pitävät heikkona ja vähäarvoisena.²¹⁵ Näin ristinteologia tuhoaa ihmisen oman itseluottamuksen ja samalla korottaa Jumalan. Ristinteologiaan liittyy ajatus, että Jumalalla on lopullinen vastuu pahasta ja maailman kärsimyksestä – ja ihmisten on jätettävä se Jumalalle: risti on lopullinen todiste siitä, että Jumala on ottanut vastuun pahasta lähettämällä Poikansa ristille.²¹⁶ Kärkkäisen mukaan helluntaikarismaatikkojen on syytä tutkiskella uskonkäsitystään: siinä on liian paljon painoa ihmisen osuudella ja liian vähän sillä, mitä Jumala tekee. Hänen mukaansa ihminen ei tarvitse uskoa juurikaan silloin, kun hän näkee Jumalan ihmeitä. Uskoa tarvitaan eniten silloin, kun joudumme kohtamaan elämän pimeän puolen ja kuoleman läheisyyden.²¹⁷ Myös Daniel Castelo näkee, että helluntailainen kärsimättömyys odottaa Jumalan valtakunnan 'ei vielä'-puolta on johtanut vinoutuneeseen käsitykseen ihmisen vastuusta: ihmisen toiminnan roolia on korostettu ja Jumalan kaikkivaltiota vähätelty. Riskinä on pyrkimys kontrolloida Jumalaa.²¹⁸ Castelo haastaa helluntaikristittyjä pitämään kiinni palavasti eskatologisesta innosta ja odotuksesta samalla kun vaalivat kutsua odottaa kärsivällisesti tulevaa valtakuntaa. Kärsivällisyys tarkoittaa odottamista ja sen tekemistä, mikä on mahdollista, samalla tiedostaen, että toisinaan Jumala ilmaisee itsensä voimallisesti ja toisinaan, ehkä useimmissa tapauksissa, pysyy kätkeytyneenä.²¹⁹

Jumalan toimintaan liittyy mysteeri, jota tulee kunnioittaa, mutta siinä missä Johnsonille mysteeri on siinä, miksi parantumista ei tule Jumalan lupauksista huolimatta, Castelo näkee, että uskovien tulee kunnioittaa sitä, että emme pysty antamaan selviä ja lopullisia vastauksia siihen, miksi Jumala toimii maailmassa niin kuin toimii. Karismaatikkojen tulee myös tunnustaa, että Pyhä Henki ei mahdollista vain voimatekoja, vaan antaa myös kyvyn kestää kärsimystä, samalla kun odotamme Jumalan valtakunnan lopullista tuloa.²²⁰ Lisäksi Stump toteaa, että vaikka tomistinen teodikea tarjoaa hyväksyttävän selityksen sille, miksi

²¹⁴ Kärkkäinen 2002, 168.

²¹⁵ Johnsonin mukaan Jumalan hyvyys tulee erityisesti ilmi parantumisihmeiden ja voimatekojen kautta, mikä näyttäisi vievän hänen teologiansa Lutherin käsitejatkumolla kunnian teologian puolelle.

²¹⁶ Kärkkäinen 2002, 172–177.

²¹⁷ Kärkkäinen 2002, 178.

²¹⁸ "Perhaps illustrative of this theological danger is the assumption that one can expect a miraculous intervention of healing or blessing if one fulfils the assumed requirements. Yet disappointment ensues when the expected miracle does not occur. Overlooked in this scenario is God's sovereignty. The theological risk of ritualizing God's activity according to human 'faith requirements' is that it represents an attempt to control God and to elevate the role of human activity." Castelo 2012, 240–241.

²¹⁹ Castelo 2012, 244.

²²⁰ Castelo 2012, 245.

täydellisen hyvä Jumala sallii kärsimystä maailmassa, jokainen yksittäinen kärsimystapaus todennäköisesti jää meille mysteeriksi: teodikea ei anna selitystä, miksi juuri tietty ihminen kärsii tietyllä tavalla.²²¹ Toisin sanoen, tiedämme Jumalan tahtovan ja voivan parantaa, mutta emme tiedä, miksi hän parantaa yhden, ja jättää toisen vastaavassa tilassa olevan odottamaan parantumista.

5.2. Kurituksen tarkoitus

Johnsonin mukaan Jumalan hyvyys kuuluu, että hän täydellisenä Isänä myös kurittaa lapsiaan.²²² Kurituksen tarkoitus on auttaa heitä kasvamaan täyteen potentiaaliinsa – ja kasvattaa heidän luonnettaan niin, etteivät Jumalan siunaukset tuhoa heitä. Johnsonin mukaan Jumala haluaa siunata omiaan kaikilla mahdollisilla siunauksilla, myös taloudellisilla, mutta siunauksiin sisältyy se ongelma, että ne synnyttävät kuvitelmia etuoikeuksista, paremmuudesta, itsenäisyydestä ja ruokkivat materialismia ja ahneutta. Siksi Jumalan on kurituksen kautta valmistettava lapsensa kantamaan ne.²²³

Johnson näkee Jumalan kurituksen tulevan kahta kautta: Toisaalta Jumala sallii seuraajiaan testattavan vaikeiden tilanteiden kautta, koska luonne kasvaa ja vahvistuu henkilökohtaisten taistelujen voittamisen kautta. Daavidia kouluttiin 10–13 vuotta, ennen kuin hänen sydämensä oli valmis ottamaan vastaan kuninkuuden kunnian ja siihen liittyvät velvollisuudet.²²⁴ Toisaalta Johnsonin mukaan Jumala kurittaa ja puhdistaa omiaan Sanansa kautta – sen kautta, että hän puhuu heille:

Ajattelepa sitä – puhdistaminen/kuritus tapahtuu sen kautta, että Hän puhuu meille. Miten hämähästyttävää. Kasvoin kuvitellen, että ikävät olosuhteet elämässäni olivat hänen kuritustaan. Mutta se ei ole linjassa sen kanssa, mitä Jeesus opetti opetuslapsilleen. Myöhemmin olen oppinut, että usein aiheutamme itse ikävät tilanteemme, mutta ne palauttavat meidät takaisin kuuntelelajan paikalle.²²⁵

Johnsonin mukaan Jumala haluaa ikävien olosuhteidenkin keskellä vain puhua omilleen, saadaakseen aikaan tarvittavan muutoksen. Jeesuskin puhui opetuslapsille korjatakseen heidän asennettaan, ja se riitti: he muuttuivat (Lk. 9:54–55).²²⁶ Näyttää siltä, että Johnson sekä näkee, että ei näe tarvetta kärsimykselle ihmisen luonteen kasvussa ja pyhittymisessä. Toisaalta hänen mukaansa Jumalan puhe riittää kasvattamaan ihmistä – toisaalta kuitenkin ikäviä tilanteita

²²¹ Stump 2010, 409.

²²² Johnson 2018, 119.

²²³ Johnson 2018, 113. Sama ajatus esiintyy lukuisilla tunnetuilla kristillisillä ajattelijoilla. Esimerkiksi A. W. Tozerin mukaan ”It is doubtful whether God can bless a man greatly until he has hurt him deeply.” Tozer 2010, 89.

²²⁴ Johnson 2007, 18–20.

²²⁵ Johnson 2018, 121.

²²⁶ Johnson 2018, 123–126.

eli kärsimystä tarvitaan viemään hänet kuuntelijan paikalle. Tässä on havaittavissa sisäistä jännitettä: samalla kun Johnson korostaa Jumalan puhetta riittävänä puhdistavana ja kurittavana tekijänä, hän kuitenkin näkee Daavidin tarvinneen vuosikausien henkilökohtaiset kamppailut ja kärsimykset valmistamaan häntä tulevaa tehtävää varten. Johnson myöntää, että olosuhteet saattavat joskus olla osa kuritusta, mutta että niidenkin keskellä Jumala haluaa vain puhumalla tuoda tarvittavan muutoksen.²²⁷ Johnsonin käsitys lunastetun ihmisen tilasta, jossa Jumalan puhe riittää muutokseen, on optimistinen, sillä useimpien kristittyjen kokemus vastannee enemmän Paavalin kokemuksta (Room. 7:15–23) sisäisestä kamppailusta, jossa ongelma ei ole siinä, etteikö ihminen tietäisi, mikä on Jumalan tahto – hän on jopa kokenut useasti Pyhän Hengen lempeää nuhtelua asiasta – ja silti hän löytää itsensä tekemästä sitä, mihin itsekäs luonto häntä vetää. Johnsonin käsitys lunastetun ihmisen tilasta heijastelee jossain määrin klassisen helluntailaisuuden (ja varsinkin karismaattisen spiritualiteetin) taipumusta sijoittaa kristityn hengellinen taistelu taisteluksi pimeyden voimia vastaan, ikään kuin ulkoistettuun pahan vaikutuspiiriin. Muissa kristillisissä traditioissa hengellisen taistelun painopiste sijoittuu enemmän ihmisen sisäiseksi kamppailuksi ja kiusauksiksi, joissa vastustajina ovat ennemmin ihmisen omasta langenneisuudesta nousevat passiot, kuin pimeyden voimat.²²⁸ Tämä käy ilmi siitäkin, että Johnsonin mukaan Daavidin koettelemuksissa oli kyse siitä, että niissä testattiin hänen kykyään luottaa hänen elämänsä ylle julistettuun Jumalan Sanaan, huolimatta päinvastaisista ulkoisista olosuhteista. Kristityn luonne kasvaa Kristuksen kaltaisuudessa ja häneen kätkeyty potentiaali tulee esille, kun hän pysyy horjumatta Jumalan Sanassa odottaessaan kestävyydellä läpimurtoa ja Sanan toteutumista. Johnsonin mukaan henkilökohtaiset profetiat (Jumalan sanat) viittaavat aina ihmisen potentiaaliin, ja toteutuu ainoastaan, jos ihminen tekee oman osuutensa.²²⁹

Johnson ei käsittele lunastetun ihmisen syntisyyttä, muutoin kuin toteamalla, että Jeesus on puhdistanut kristityt synnistä.²³⁰ Klassisessa helluntailaisuudessa on pitäydytty perisyntikäsitteessä, vaikka termiä perisynti ei käytetä. Sen sijasta puhutaan vanhasta ihmisestä tai lihasta, kun viitataan siihen synnin läsnäoloon ihmisessä, jota uudestisyntymäkään (*regeneraatio*) ei poista. Klassisen helluntailaisuuden ratkaisu tähän syntiongelmaan on *sanktifiikaatio* eli pyhitys, joka on osa ihmisen pelastusprosessia. Uudestisyntymän jälkeen alkava Pyhän Hengen pyhittävä työ ihmisessä jatkuu aina siihen saakka, kun täydellisyys Kristuksen

²²⁷ Johnson 2018, 121.

²²⁸ Mäkilä 2019, 91.

²²⁹ Johnson 2007, 20, 25; 2018, 225–227. Johnsonin näkemys profetiasta on ongelmallinen, koska se tekee profetian testaamisen mahdottomaksi. Lisäksi siinä ihminen tulee vastuulliseksi profetian toteutumisesta, jolloin käytännössä profetiat alkavat ohjata ihmistä, ja profetointi voi siten muuttua tahattomaksi manipuloinniksi.

²³⁰ ”The lost condition is no longer a factor, not is it my identity. Now I am found in Christ, without sin, because His blood has made me clean.” Johnson 2018, 169.

tulemisessa saavutetaan.²³¹ Pyhitys on Jumalan armon työ, jossa koko ihmistä uudistetaan Jumalan kuvan kaltaisuuteen ja tehdään kykeneväksi kuolemaan enemmän ja enemmän synnille sekä elämään vanhurskaudelle.²³² Hebrealaiskirjeen kirjoittaja näkee kärsimyksellä olevan roolin tässä prosessissa (Heb. 12:7, 10). Johnson näkee kristityn kasvun enemmän voimaantumisen kuin pyhittymisen näkökulmasta: mielen uudistuminen on tärkeää, koska vain sen kautta kristityt voivat elää yliluonnollista elämää ja täyttää heille annetun tehtävän.²³³ Hän myös rinnastaa Jeesuksen ja kristityn synnittömyyden siinä määrin, että se tulee lähelle sitä klassisen helluntailaisuuden suuntausta, jossa pyhitys nähdään *toisena siunauksena* (*a second definitive work of grace*). Raymond Pruittin edustamassa näkemyksessä uudestisyntyminen ei poista ihmisen syntiluontoa, vaan se tapahtuu tässä toisessa siunauksessa, jossa synnillinen luonto tuhotaan ja kristitty tehdään pyhäksi. Niin kauan kuin ihminen pysyy Kristuksessa, hän vanha syntiluontonsa on poistettu, eikä vain jotenkin tukahdutettu tai rajoitettu.²³⁴ Pruittin mukaan edellytykset tällaiselle armon toiselle siunaukselle ovat tietoisuus omasta synnillisestä luonnosta, syvä halua vapautua synnistä ja muuttua Kristuksen kaltaiseksi ja vastaanottava usko. Toisen siunauksen tavoitteena on hengellinen aikuisuus ja kristityn täydellisyys.²³⁵ Johnson ei käytä näitä käsitteitä, mutta viittaa kristityn potentiaaliin, joka toteutuu, kun ihminen tekee riittävästi parannusta ja uudistuu mieleltään, niin että hän alkaa nähdä todellisuuden Jumalan näkökulmasta.²³⁶ Hän myös näkee, että Jumala on tällä hetkellä vuodattamassa Henkeään tavalla, joka mahdollistaa sen, että Jumalan omat voivat ilman ponnisteluja elää pyhydessä ja puhtaudessa.²³⁷

Kärsimyksen vaikutusta ihmisen henkiseen ja hengelliseen kasvuun on tutkittu paljon. Post-traumaattista kasvua ja ihmisen spiritualiteetissa tapahtuvia muutoksia on tutkittu muun muassa vakavan sairauden tai läheisen kuoleman kohdanneiden, rikoksen tai onnettomuuden uhrien sekä luonnon katastrofeista selvinneiden kohdalla.²³⁸ Vaikka kasvu ei ole automaatio, se on kuitenkin selkeästi tutkimuksissa esille nouseva ilmiö: esimerkiksi 60–90 % syövästä selvinneistä koki positiivisia psykologisia muutoksia elämässään – ihmissuhteissa, hengellisyydessä ja elämänasenteessaan. Erään tutkimuksen mukaan rintasyövästä selvinneet kokivat kymmenen vuotta sairastumisensa jälkeen suurempaa elämäntyytyväisyyttä, kuin

²³¹ Mäkilä 2019, 124, 126.

²³² Pearlman 1937, 253. Pearlman vastasi pitkälti varhaisen helluntailiikkeen systemaattisesta teologiasta.

²³³ Johnson 2005, 44.

²³⁴ Pruitt 1981, 270–273.

²³⁵ Pruitt 1981, 274, 279–280.

²³⁶ Johnson 2005, 42, 45.

²³⁷ ”A highway of holiness allows for a momentum to be created for the people of God to live in purity effortlessly. --- This means that God is creating such a highway in this time of outpouring that it is going to be hard to wander off the road.” Johnson 2018, 178–179.

²³⁸ Barakat et al. 2006; Daniel 2017; Koskela 2011.

verrokkiryhmän naiset, jotka olivat olleet terveinä: he kertoivat vahvistuneensa ihmisinä, arvostavansa elämää enemmän ja ihmissuhteidensa parantuneen.²³⁹ Traumaattiset vastoinkäymiset voivat johtaa uskon menettämiseen, mutta hyvin usein ne johtavat myös uskon löytymiseen tai syvenemiseen.²⁴⁰ Tutkimukset osoittavat myös spiritualiteetin korreloivan post-traumaattiseen kasvuun kanssa: Post-traumaattinen kasvu on voimakkainta niillä, joilla hengellisyys on vahvinta.²⁴¹

Johnsonin mukaan Jumala voi lunastaa kaikki tilanteet käyttöönsä ja kääntää ne omiensa parhaaksi, mutta se ei tarkoita, että nuo tilanteet olisivat koskaan hänen tahtonsa tai suunnitelmansa mukaisia.²⁴² Toisaalta hän näkee, että Daavid johdatettiin vuosien mittaiseen testaukseen, jossa hän koki ”enemmän vaikeuksia, vainoa ja hylkäämistä, kuin useimmat meistä kohtaamme elämämme aikana” ja joka valmisti häntä kuninkuutta varten.²⁴³ Tästä seuraa ilmeinen jännite hänen teologiassaan: tietyt vaikeudet voivat olla Jumalan sallimaa kasvatusta ja koulumista, mutta vastoinkäymiset kuten sairaudet eivät sitä voi olla. Johnsonille ero on tärkeää, sillä hän näkee, että on mahdotonta saavuttaa selkeä fokus ja läpimurtojen edellyttäjä uskon vahvuus, jos uskoo Jumalan sallivan sairautta kasvattaakseen omiaan.²⁴⁴ Sairautta ei ole taivaassa, joten se ei voi koskaan olla Jumalan tahto maan päällä.²⁴⁵ Ongelma on tietysti siinä, että myöskään vaikeuksia, vainoa tai hylkäämistä ei kristillisen käsityksen mukaan ole taivaassa, ja silti Jumala salli niitä Daavidin elämään mahdollistaakseen tämän luonteen lujittumisen ja ihmisenä kukoistamisen.

5.3. Kun kuollut ei herää – Olivian tapaus

Ilta-lehti uutisoi joulukuussa 2019 kalifornialaisen kirkkokunnan yrityksestä herättää henkiin kuollut kaksivuotias tyttö.²⁴⁶ Bethel-seurakunnan ylistyksen johtaja Kalley Heiligenthalin kaksivuotias tytär Olivia oli yllättäen kuollut. Heiligenthalinien pyynnöstä Bill Johnson kutsui koko maailmanlaajuisia seurakuntia rohkeaan yksimieliseen uskonrukoukseen ja luottamaan heidän rinnallaan, että Jumala tulee herättämään tytön kuolleista. Yritys herättää tyttö

²³⁹ Gesselman et al. 2017, 1691.

²⁴⁰ Brotherson et al. 2002, 66–67; Koskela 2011, 277–287.

²⁴¹ Gesselman et al. 2017, 1695.

²⁴² ”As I have already stated, God can work any situation around for His glory. He is that good... I’ve witnessed the most horrific things happen to people, and I’ve seen them turn to this Father of grace and have watch as God has healed their hearts to a place of unexplainable strength. But to credit Him as the cause of the problem because He can use it redemptively is illogical and foolish.” Johnson 2018, 159-160.

²⁴³ Johnson 2007, 18–19.

²⁴⁴ Johnson 2018, 166.

²⁴⁵ Johnson 2011, 118.

²⁴⁶ Ilta-lehti 19.12.2019, <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/78fab51a-7b32-4af6-af02-0e872e702fb7?fbclid=IwAR26pBFFq9gY0E8eQx-PGNaP4YHHoAoyEq2-azgJ9fjrZd1Y2M-VhQFzbds> (luettu 20.12.2019).

kuolleista perustui oletukseen, että kaksivuotiaan kuolema ei voi olla Jumalan tahto, ja että Jeesus herätti kuolleita, ja jätti seuraajilleen omat valtuutensa jatkaa samaa työtä. Johnson totesi tapausta koskevassa julkisessa lausumassaan, että seurakuntana ”he vain pyrkivät tekemään parhaansa”, koska missään ei ole käsikirjaa, kuinka tällaisissa tilanteissa pitäisi toimia – kuinka kauan rukoilla tai paastota.²⁴⁷ Kaksi päivää myöhemmin Johnson julkaisi asiaa koskevan mediatiedotteen, jossa hän totesi, että tavoiteltua läpimurtoa ei ole tullut, joten Bethel-seurakunta siirtyy valmistelemaan hautajaisia ja muistotilaisuutta.²⁴⁸

Olivian kuolleista herättämisen yrittäminen on johdonmukaista Johnsonin teologiaan nähden. Itse asiassa yrittämättä jättäminen olisi osoittanut, ettei Johnson usko siihen, mitä hän julistaa. Bethelin näkökulmasta se, että Olivia ei herännyt, ei merkitse, että olisi ollut väärin yrittää herättää häntä kuolleista – se tarkoittaa vain, että heillä ei vielä ole sitä, mitä tällaiset läpimurrot edellyttävät. Sadat Bethelin kannattajien kommentit Johnsonin Facebook-tilillä osoittavat, että tapaus ei mitenkään horjuttanut uskoa Bethelin edustamaan teologiaan: päinvastoin, Olivian tapaus nähtiin pikemminkin voittona. Tuhansien ihmisten rukousten tulokittiin saaneen aikaiseksi jopa jotain enemmän kuin mitä Olivian herääminen olisi ollut – rukousten nähtiin ”ravistelleen maapalloa” ja uskottiin, että ”rukousten vaikutukset tullaan näkemään vielä laajassa mittakaavassa”.²⁴⁹ Kommentit tukevat Shuttleworthin tutkimuksessaan tekemää huomioita, jonka mukaan IR-teorian mukaisia laajenevia vuorovaikutusketjuja (*interaction ritual chains*) synnyttävien rukousten osalta ei ole ratkaisevaa merkitystä, seuraako rukousta parantuminen vai ei. Oleellista on se, että Bethelin rukousmallia noudattavaa rukous (*healing prayer ritual*) stimuloi voimakasta emotionaalista energiaa, vaikka tavoiteltua vastaus ei tulisi.²⁵⁰

Johnsonin mukaan pienen lapsen kuolema ei ole Jumalan suunnitelman mukaista, koska hän näkee, että yritykset harmonisoida Jumalan hyvyys ja kärsimys johtavat parantumista koskevan uskon ja käytännön hedelmien menettämiseen. On totta, että usko siihen, että Jumalan tahto on aina parantaa, voi motivoida ihmisiä rukoilemaan enemmän sairaiden puolesta. Enemmän rukousta voi myös merkitä enemmän parantumisia, varsinkin jos ihminen saa rukouksessa kohdata Jumalan rakkauden eheyttävällä tavalla, niin että psykosomaattiset sairauden aiheuttajat poistuvat. Parantumisten näkeminen vahvistaa uskoa ja antaa lisämotivaatiota rukoukseen. Syntyy positiivinen uskonnoste. Ongelmallista on se, että Johnsonin teologia jättää ihmisen yksin juuri silloin, kun hän tarvitsisi Jumalan apua eniten: kun

²⁴⁷ Johnson 2019. https://www.breakingchristiannews.com/articles/display_art.html?ID=29502 (luettu 10.1.2019).

²⁴⁸ Press release – Update on Olive Heiligenthal. <https://www.bethel.com/press/olive/> (luettu 10.1.2020).

²⁴⁹ Kommentit Bill Johnsonin Facebook-päivitykseen, jossa todetaan, ettei Olivia ole herännyt.

²⁵⁰ Shuttleworth 2016, 238.

parantumista ei tapahdu ja läheinen rukouksista huolimatta kuolee. Tai kun olisi löydettävä voima elää oman sairauden kanssa tai kohdata lähestyvä kuolema. Johnson tukeutuu augustinolaiseen teodikeaan: kärsimys johtuu vapaasta tahdosta ja ihmisen ja paholaisen vääristä valinnoista, eikä se ole Jumalan syytä.²⁵¹ Kuitenkin yritys varjella Jumalan syyttömyyttä ja hyvyttä viimeiseen saakka, jättää ihmisen ilman sitä lohtua, että vaikka hän ei ymmärrä, miksi Jumalan tämän sallii, hän voi kuitenkin luottaa, että kaikki on viime kädessä rakastavan Jumalan käsissä.

Tutkimusten mukaan lapsen menettäminen on, ellei rankin, niin rankimpia asioita, mitä vanhempi voi kohdata ja käynnistää vanhemmissa usein elämänmittaisen selviytymisprosessin. Jopa 70 % lapsensa menettäneistä vanhemmista päätyy lopulta etsimään hengellistä vastausta lapsensa menettämiseen.²⁵² Ne vanhemmat, jotka löytävät hengellisistä uskomuksistaan lohtua menetykseen, selviytyvät paremmin menetyksestä. Selviytymistä auttavien uskomusten kärjessä on ajatus siitä, että lapsi elää nyt paremmassa paikassa, ja että kuolema oli osa jumalallista suunnitelmaa.²⁵³ Loppupeleissä ihminen voi siten löytää lohdun kärsimyksensä juuri Jumalan hyvydestä: vaikka hän ei ymmärrä, miksi Jumala salli tämän tai tuon tuskallisen menetyksen, hän voi luottaa, että Jumala toimii aina täydellisen rakkauden ja viisauden ohjaamana ja että hänellä on kaikki valta tilanteessa. Se, mitä ihminen uskoo Jumala osuudesta tai osattomuudesta pahuuden ja kärsimyksen aiheuttamiseen, vaikuttaa merkittävästi siihen, miten hän pahuuden ja kärsimyksen kokee. Väärä käsitys Jumalan suhteesta pahuuteen voi merkittävästi lisätä psykologista kärsimyksen kokemusta.²⁵⁴

Johnsonin teologiassa on yhtymäkohtia John Peckhamin rakkauden teodikeaan. Peckham esittelee vapaan tahdon teodikean, jonka mukaan koko maailman historian tapahtumissa on kyse siitä, että Jumala on todistamassa hyvyytensä saatanan kyseenalaistettua sen. Jo Eedenin puutarhassa saatana saa ihmisen epäilemään Jumalan hyvyyttä, ja sama on toistunut läpi historian. Jobin kirjan alussa annetaan ymmärtää, että saatana on heittänyt Jumalalle haasteen, jossa tämä kyseenalaistaa Jumalan tavan toimia – eli Jumalan hyvyyden. Peckham näkee, että kyseessä on eräänlainen taivaallinen oikeudenkäynti, jossa Jumala ei voi pelkällä voimallaan hiljentää saatanan joukkoja, koska se ei vielä todistaisi hänen hyvyyttään. Niinpä Jumala on ottanut heitetyn haasteen vastaan ja todistaa historian kautta hyvyytensä. Tätä kosmista taistelua varten taivaallisessa neuvostossa (*heavenly council*), jossa saatanalla on oma

²⁵¹ Johnson lainaa luvussaan ”It’s not His fault” C.S. Lewisia ”Why, then, did Go give them free will? Because free will, though it makes evil possible, is also the only thing that makes possible any love or goodness or joy worth having.” Johnson 2018, 151.

²⁵² Brotherson et al. 2002, 57.

²⁵³ ”For example, parents often mentioned a comforting belief that the child’s death had some meaning as part of a divine plan. This belief recurred throughout the interviews and was actually a combination of intertwined beliefs that there is a “time to die” and a better life beyond the present.” Brotherson et al. 2002, 67.

²⁵⁴ Peckham 2019, viii.

roolinsa, on sovittu molemmille osapuolille voimankäytön säännöt (*rules of engagement*).²⁵⁵ Pimeyden joukot eivät pysty ylittämään toimivaltuuksiaan, ja Jumala on omalta osaltaan sitoutunut rajoittamaan omaa toimintaansa – mahdollisesti siten, että esimerkiksi rukous ja paasto vaikuttavat siihen, kuinka paljon Jumala pystyy tilanteisiin puuttumaan. Lisäksi Jumala ei voi toimillaan vahingoittaa luotujen vapaata tahtoa, koska valintojen on johdettava aitoihin seuraksiin, jotta aito rakkaus on mahdollista. Kolmanneksi Jumala voi pidättäytyä puuttumasta johonkin tilanteeseen, jos puuttuminen johtaisi vielä pahempaan lopputulokseen.²⁵⁶

Peckhamin teodikeahahmotelussa Jumala ei ole yksipuolisesti sanellut voimankäytön sääntöjä, vaan ne on neuvoteltu taivaallisten toimijoiden kesken, eivätkä siksi ole ihanteelliset. Jeesuksen kärsimys ja ristinkuolema oli lopullinen näyttö Jumalan hyvydestä, jonka seurauksena taivaallinen oikeudenkäynti tuli päätökseen ja vihollinen joukkoineen syöstiin alas taivaasta (Joh. 12:31, Ilm. 12:5–7), eikä voi enää syyttää Jumalaa ja hänen omiaan. Vaikka saatana on syösty alas taivaasta ja Jumalan hyvyys todistettu, saatana on vielä ”vähän aikaa” jäljellä maan päällä, koska Jumalan valtakunta ei tule hetkessä, vaan kasvaa täyteen laajuuteensa vähitellen.²⁵⁷ Jumalan todistettua Jeesuksessa hyvyytensä, ihmisillä on vielä aikaa valita puolensa. Jumala ei heti poista kaikkea pahuutta, koska ennenaikaisen pahuuden kitkemisen mukana saatettaisiin menettää myös hyvää (Matt. 13:28–30).²⁵⁸

Peckhamin rakkauden teodikean ajatuksena on, että Jumala on omalta osaltaan tehnyt kaiken, mitä hän pystyy pahan rajoittamiseksi. Johnsonin teologia on pitkälti yhteenso-piva tämän teodikean kanssa, sillä hänen mukaansa Jumala on omalta osaltaan tehnyt kaiken mitä tarvitsee: nyt on seurakunnan tehtävä taistella rukouksessa läpimurtoihin saakka, jotta kärsimys, sairaudet ja kuolema voidaan kukistaa taistelussa pimeyden voimia vastaan. Johnson ei kuitenkaan näe Peckhamin tavoin, että Jumalan toimintaa voi rajoittaa myös se, että tietyn kärsimyksen poistaminen saattaisi kokonaisuudessaan johtaa huonompaan lopputulokseen. Sielunmuokkausteodikean mukaan Jumalalla on moraalisesti riittävä syy sallia vaikkapa sairaus, jos se on ainut keino pysäyttää ihminen luisumasta pelastuksen ulottumattomiin, tai jos se voi johtaa ihmisen suurempaan kukoistukseen, kuin sairauden estäminen tai parantaminen.

Jotta Johnson voisi pitää kiinni pragmaattisesta tavoitteestaan rohkaista seurakuntaa tavoittelemaan yliluonnollista elämää, hän voi vedota rakkauden teodikean mukaisiin voimankäytön sääntöihin: seurakunnalla on ratkaiseva vaikutus siihen, miten paljon Jumalan

²⁵⁵ Peckham 2019, 102. Peckham näkee sellaisten kohtien kuten Ps. 82:1, Job 1:6 ja Sak. 3:1 viittaavaan taivaallisen neuvoston olemassaoloon.

²⁵⁶ Peckham 2019, 108.

²⁵⁷ Peckham 2019, 108, 125.

²⁵⁸ Peckham 2019, 56.

taivasta ja ihmetekoja näemme tässä ajassa. Tämä haastaa seurakuntaa tavoittelemaan läpimurtoja. Toisaalta ottamalla mukaan yhtälöön myös sen, että Jumala toimii hyvydessään aina siten, kun on kokonaislopputuloksen kannalta parasta, voidaan väistää ongelma, joka syntyy siitä, jos joku ei parane. Tällöin ihmiselle ei jää kannettavaksi liian suurta taakkaa siitä, että ei kyennyt saavuttamaan läpimurtoa: tässä ajassa ihminen ei tiedä, kenen puolelta ihme jäi kiinni. Eikä hänen tarvitsekaan tietää, vaan hän voi luottaa Jumalaan, joka on ristillä osoittanut täydellisen hyvyytensä.

6. Johtopäätökset

On sanottu, että herätys ei tule dogmatiikan kirjat kainalossa, vaan se on enemminkin kuin keväinen puro, joka liikkeelle lähtiessään kuljettaa roskaa mukanaan. Toisaalta herätys on kuin purjevene; jos painopiste on liian sivussa, se kaatuu.²⁵⁹ Tämän tutkimuksen tavoitteena on ollut tarkastella sitä voimakasta helluntaikarismaattista liikehdintää, joka on tapahtunut Bethel-seurakunnan kautta ja jota sen johtaja Bill Johnson pitää herätyksenä. Analyysin kohteena on ollut Johnsonin teologia ja erityisesti hänen käsityksensä Jumalan hyvydestä ja kärsimyksestä siten, kun se tulee ilmi hänen sairaiden parantumista koskevassa teologiassaan. Samalla Johnsonin ajattelua on suhteutettu perinteiseen helluntaikarismaattiseen parantumisteologiaan sekä teodikeasta käytyyn keskusteluun.

Johnsonin teologiaa ohjaa tarve korjata kristittyjen determinististä käsitystä maailmasta eli näkemystä, että kaikki, mitä maailmassa tapahtuu, tapahtuu Jumalan suunnitelmasta ja sallimuksesta. Hän näkee, että tällainen käsitys estää ihmisiä näkemästä Jumalaa aidosti hyvänä Jumalana, ja siten estää seurakuntaa toteuttamasta Jumalalta saatua tehtävää valloittaa maaplaneetta pimeyden voimilta takaisin ja tuoda Jumalan valtakunta maan päälle. Johnsonin teologia noudattaa yleiskristillistä perinnettä siitä, että Jumala lähetti poikansa kuolemaan ihmiskunnan syntien puolesta, herätti tämän kuolleista ja tarjoaa pelastusta jokaiselle häneen uskovalle. Toisaalta Johnsonilla on vahva funktionaalinen tavoite saada seurakunta tavoittelemaan ihmeitä ja voimallisempaa elämää Jumalan yhteydessä, ja sen takia hän valitsee painottaa teologiassaan asioita, jotka motivoivat seurakuntaa liikkeelle. Pragmatismi on tyypillistä helluntaikarismaattiselle spiritualiteetille, mutta Johnsonilla se korostuu vielä voimakkaammin – siihen liittyy myös hänen usein toistamansa slogani ”Jumala on hyvällä tuulella,” jonka tavoitteena on murtaa käsitys vihaisesta Jumalasta ja herättää ihmisessä luottamus Jumalan haluun vaikuttaa hyviä asioita.

Johnson nojautuu vahvasti kenoottiseen kristologiaan eli ajatukseen, että Kristus tyhjensi itsensä jumaluudesta ja jumalallisista voimista ja valitsi elää rajallisen ihmisenä, joka oli Pyhän Hengen voimaannuttama. Näin Jeesuksesta tulee esikuva sille, millaista (yliluonnollista) elämää Jumala uskovalta odottaa, ja mikä on uskovalle mahdollista. Kenoottinen kristologia on tyypillistä helluntailaisuudelle, joka korostaa Pyhän Hengen merkitystä. Ongelmana Johnsonin näkemyksessä on se, että hän painottaa niin voimakkaasti pneumatologista kristologiaa, että käytännössä Pyhä Henki korvaa *logoksen* Kristuksen persoonassa, ja Kristuksen ainutlaatuisuus menetetään. Johnson kyllä painottaa, että Kristus on sataprosenttisesti myös Jumala, mutta ei selitä, miten Khalkedonin kirkolliskokouksen määrittämä

²⁵⁹ Eero Junkkaala, Unelma nuorisoherätyksestä, puhe Ryttylässä 5.2.2002.

hypostaattinen unioni Kristuksen jumalisen ja inhimillisen luonnon välillä voi säilyä, jos Jeesus tyhjensi itsensä jumaluudesta. Johnsonin Kristus-käsitys eroaa siten perinteisestä kristillisestä Kristus-käsityksestä.

Johnsonin pelastuskäsitys on kokonaisvaltainen. Hän sisällyttää pelastukseen sekä sielun, ruumiin että hengen parantumisen. Holistinen soteriologia on tyypillistä myös helluntailiikelle, jossa pelastuksen nähdään koskettavan ja parantavan ihmisen koko elämää, eikä vain pelastavan synnistä ja takaavaan iankaikkista elämää. Johnson kuitenkin näkee fyysisen parantumisen sisältyvän sovitukseseen, ja olevan siten Jumalan puolelta samalla lailla tarjolla kuin syntien anteeksisaaminen. Tätä linkitystä ei kuitenkaan voi tehdä uuden testamentin tekstien pohjalta. Johnson pitäytyykin uskarismaattisten ja uusapostolisten julistajien tapaan fenomenologiseen raamatuntulkintaan, jossa konteksti ei ratkaise jakeen merkitystä, vaan uskotaan, että Pyhä Henki voi uudessa tilanteessa antaa jakeen kautta uutta ilmestystä tai uuden merkityksen: profeetallinen illuminaatio voi tuoda seurakunnalle täydentävää ilmoitusta Jumalan Sanasta. Soteriologiassa Johnson korostaa ristiä enemmän sitä, mitä risti mahdollistaa: risti on Johnsonille pelastuksen alku, niin että pelastushistorian huipentuma ei tapahdu ristillä eikä ylösnousemuksessa vaan Pyhän Hengen vuodatuksessa.

Johnsonin teologiaa leimaa vahva postmillennialistinen optimismi: hän uskoo, että meneillään oleva Pyhän Hengen vuodatus tulee leviämään ja laajenemaan niin, että uskovat voivat ilman suurempia ponnisteluja elää pyhää elämää ja suuristakin ihmeistä tulee arkipäivää. Seurakunta tulee saamaan päätökseen Jumalalta saadun tehtävänsä Jumalan valtakunnan tuomisesta kaikkialla maailmaan. Johnson jättää avoimeksi kysymyksen siitä, minkä verran taivasta Jumala on tarkoittanut tulevan ilmi maan päällä, mutta uskoo, että se on ratkaisevasti enemmän kuin tällä hetkellä on näkyvissä. Johnsonin teologiassa on nähtävissä ylitoteutuneen eskatologian piirteitä. Siinä missä perinteinen kristillinen käsitys Jumalan valtakunnasta on, että se on ”nyt jo, mutta ei vielä” täytydessään, Johnson korostaa valtakunnan nyt-puolta niin paljon, että hän joutuu vetoamaan mysteeriin selittäessään sitä, miksi seurakunnassa ei koeta enemmän parantumisia ja ihmeitä.

Johnson ymmärtää Jumalan hyvyyden tarkoittavan, että Jumalan tahto on parantaa kaikki sairaat jo nyt, ja että paraneminen ei jää koskaan Jumalan puolelta kiinni. Tätä hän perustelee sillä, että Jeesus edustaa ”täydellistä teologiaa”, ja hän paransi kaikki, jotka hänen luokseen tulivat. Lisäksi hän näkee Jeesuksen haavojen ristillä olleen riittävä hinta parantumisesta. Johnson myös ymmärtää Jumalan antaneen hyvydessään samat valtuudet uskoville, kuin mitä Jeesuksella oli, niin että uskovat voivat ja heidän tuleekin tuoda taivas maan päälle parantamalla sairaat ja ottamalla haltuunsa kaikki, mitä pimeyden voimat ovat varastaneet. Avain tällaisen ylikuulolliseen elämään on rukous ja mielen uudistuminen:

maailma muuttuu hyväksi, kun kristityt alkavat ajatella niin kuin Jumala ajattelee. Johnsonin mukaan kristittyjen täytyy alkaa uskoa, että Jumala on oikeasti hyvä ja haluaa vain hyviä asioita maan päälle.

Johnsonin mukaan Jumala hyvydessään valmistaa koettelemusten kautta seuraajansa ottamaan vastaan siunauksia. Vaikka Jumala voi käyttää ulkoisia olosuhteita testaamaan ja kasvattamaan luonnetta, sairaudet, köyhyys ja masennus eivät kuitenkaan ole Jumalan suunnittelemaa kärsimystä ihmisen kohdalle. Johnson näkee kristityn kohtaaman vainon ainoaksi kärsimykseksi, joka kuuluu Kristuksen seuraamiseen. Johnson toisaalla tuo esille uskovien tarvetta kasvaa koettelemusten kautta, ja toisaalla hän korostaa, että Jumalan Sana riittää puhdistamaan uskovien. Johnson vaikuttaa tasapainoilevan sen välillä, mitä hän pystyy sanomaan Jumalan sallimista kasvattavista asioista ilman, että se alkaa syödä uskoa sellaiseen Jumalan hyvyteen, joka tahtoo lapsilleen pelkkiä hyviä asioita. Johnsonin teologia edustaa Lutherin terminologiaa lainaten kunnian teologiaa ja siinä on myös menestyksen teologian piirteitä, sillä Johnson ei näe kärsimykselle roolia kristillisessä uskossa.

Johnson ei pyri selittämään sitä, miksi valtakunnan nyt-puoli usein jää toteuttamatta. Hän näkee, että selittämisen yrittäminen tuottaa huonoa teologiaa, ja oikea tapa suhtautua pettymyksiin on luopua oikeudesta ymmärtää, ja vain luottaa Jumalaan. Tutkielmassani pyrin osoittamaan, miksi Johnsonin tarjoamat suuntimet pettymyksen käsittelyyn ovat riittämättömät, varsinkin kun hän on teologiallaan luonut suuret odotukset päinvastaisesta. Esitin, että jos haluaa pitää kiinni Johnsonin funktionaalisesti tavoitteesta motivoida seurakunta liikkeelle, Johnsonin teologiaa voisi täydentää John Peckhamin luonnostelemalla rakkauden teodikealla, jossa Jumalan toimintaa kärsimyksen estämiseksi rajoittaa kolme tekijää: luotujen olentojen vapaa tahto, Jumalan hyvyttä käsittelevässä kosmisessa oikeudenkäynnissä sovitut voimankäytön säännöt eri osapuolille (jolloin Jumala pystyy mahdollisesti toimimaan vain uskovien rukousten mahdollistamissa rajoissa) sekä se, jos Jumala kaikki asiat tietäen näkee, että rukoukseen vastaaminen myöntävästi johtaisi kaikki tekijät huomioon ottaen huonon lopputulokseen. Tällöin ihmisille ei jää kannettavasti psykologisesti raskasta taakkaa siitä, että oma tai läheisen parantumaton tilanne johtuu omasta keskeneräisyydestä tai kyvyttömyydestä taistella tarvittavaan läpimurtoon saakka. Kyseessä voi olla myös Jumalan sallimus. Viimeisen tekijän myötä myös sielunmuokkausteodikean argumentit tulisivat mukaan kuvaan. Vaikka Jumalan toimintaan maailmassa liittyy elementtejä, joita emme kykene tyhjentävästi selittämään, silti ihmisellä on tarve löytää vastauksia. Sen takia teodikeat eivät ole vain ”huonoa teologiaa”, vaikka ne eivät pystykään kaikkea selittämään. Teodikean korvaaminen mysteerin vetoamisella toimii ehkä vain niiden kohdalla, joilla on jo valmiiksi vahva omakohtainen kokemus Jumalan rakkaudesta. Muita teodikeat voivat auttaa elämään

kärsimyksen keskellä, vaikka mysteeri sen suhteen säilyykin, miksi Jumala juuri omalla kohdalla toimii niin kuin toimii.

Tutkielmassa osoitettiin, että Johnsonin teologiasta löytyy sekä sisäisiä jännitteitä että eroavuuksia suhteessa perinteiseen helluntaiteologiaan ja klassisten uskontunnusten kautta määrittyvään kristinuskoon. Johnsonin teologian jännitteisyyttä tarkasteltaessa on huomattava, että Johnson ei ole teologi eikä hänen kirjallisen tuotantonsa tarkoitus ole muodostaa yhtenäistä systemaattista teologiaa. Johnson on ennen kaikkea pastori ja kirjailija, joka tuottaa materiaalia seurakuntalaisten hengellisiin tarpeisiin ja opastaa kristilliseen elämään. Voi olla, että ajan myötä tietyt voimakkaat korostukset tasapainottuvat, mistä voi olla merkinä myös *God is Good* –teokseen lisätyn luvun ajatukset uskon kestävyuden merkityksestä luonteen kasvussa.²⁶⁰ Jatkotutkimuksen kannalta voisi olla hyödyllistä tutkia Johnsonin saarnoja, ja sitä, miten uskon kestävyuden ja kärsimyksen teemat kehittyvät hänen teologiassaan – erityisesti nyt, kun seurakunnan keskeisen henkilön, yhden ylistyksen johtajan, pieni tytär on kuollut selittämättömällä tavalla, eikä kuolleista herättämisyritys tuottanut toivottua tulosta.

Lopuksi vielä tutkielman lueteltavuudesta. Pidän tutkimustuloksia Johnsonin teologian osalta lueteltavina, sillä olen seurannut Johnsonin opetusta ainakin seitsemän vuoden ajan – olen sekä lukenut suuren osan Johnsonin kirjallisesta tuotannosta, että kuunnellut jonkin verran hänen saarnojaan. Hänen teologiansa keskeiset näkemykset toistuvat sekä kirjoissa että saarnoissa, eikä niiden suhteen ole tulkintaongelmia. Vähimmälle huomiolle hänen kirjoissaan jää juuri kärsimykseen liittyvät elementit, sillä niihin hän viittaa usein vain epäsuorasti. Tällöin olen joutunut tekemään johtopäätöksiä myös siitä, mitä hän ei sano. Ja usein sekin on merkittävää. Toisaalta Johnson itse myös sanoittaa syyn vaikeista asioista vaikeneamiseen – hän näkee yritykset selittää vaikeita asioita yritykseksi tehdä rukousvastauksien puutteesta normaalia ja Jumalan totuuden madaltamisena ihmisen kokemuksen tasolle. Koska Johnson ei käytä systemaattisen teologian termejä tai määritelmiä, voi tietysti olla, että jokin tulkinta ei ole sitä, mitä hän tarkoittanut, vaikka tekstistä välittyy vahvasti sellainen kuva – tavoitteenahan hänellä on ollut haastaa ja motivoida seurakuntaa, eikä muotoilla tarkkaa teologista lausumaa. Toisaalta Johnsonin teologia muodostaa yhteen suuntaan tähtäävän kokonaisuuden, joka helpottaa hänen näkemystensä oikein ymmärtämistä.

Tutkimukseni vahvisti Shuttleworthin esiin tuomia näkökohtia, sekä toi uutta näkökulmaa Johnsonin teologiaan teodikeakeskustelun viitekehyksestä.

²⁶⁰ "Faith brings breakthrough. Enduring faith brings breakthrough with character. Enduring faith can exist only in the midst of delay and sometimes coincides with confusion or disappointment. And while our answers to the prayer of faith are very important to God, so is the Christ-like character that is formed in us through waiting with trust." Johnson 2018, 225.

Lähteet

Päälähde

Johnson, Bill. (2018). *God is Good*. Shippensburg, PA: Destiny Image Publishers.

Täydentävät lähteet

Johnson, Bill (2005). *The Supernatural Power of a Transformed Mind. Access to a Life of Miracles*. Shippensburg, PA: Destiny Image Publishers.

--- (2007). *Strengthen Yourself if The Lord. How to Release the Hidden Power of GOD in Your Life*. Shippensburg, PA: Destiny Image Publishers.

--- (2010). *Maan päällä niin kuin taivaassa*. Helsinki: Lighthouse Network / TV7 kustannus.

--- & Clark, Randy (2011). *The Essential Guide to Healing. Equipping all Christian to Pray for the Sick*. Grand Rapids, Michigan: Chosen Books/Baker Publishing.

--- (2012a). *Hosting the Presence. Unveiling Heaven's Agenda*. Shippensburg, PA: Destiny Image Publishers.

--- (2012b). *Jumalan kasvojen alla*. Saarijärvi: Kuva ja Sana.

--- (2019). Q&A/*Bill Johnson Ministries*. Syyskuu/2019. <http://bjm.org/qa>. (luettu 27.9.2019).

Kirjallisuus

Aulén, Gustaf (2010). *Christus Victor*. An historical study of the three main types of the idea of the Atonement. London: SPCK.

Barakat, L.P., Alderfer, M.A., & Kazak, A.E. (2006). Posttraumatic growth in adolescent survivors of cancer and their mothers and fathers. *Journal of Pediatric Psychology*, 31(4), 413–419.

Blocher, Henry (1994). *Evil and the Cross. Christian Thought and the Problem of Evil*. Leicester, England: Apollos.

Brothersson, Sean E. & Soderquist, Jean. Coping with a Child's death: Spiritual Issues and Therapeutic Implications. *Journal of Family Psychotherapy* 13, 53–86.

Brown, Candy Gunther (2011). (toim.) *Global Pentecostal and Charismatic Healing*. New York: Oxford University Press.

Castelo, Daniel (2012). Patience as a Theological Virtue. Althouse, Peter & Waddell, Robby (toim.) *Perspectives in Pentecostal Eschatologies*. 232–246.

- Chan, Sam (2018). *Evangelism in a Skeptical World. How to Make The Unbelievable News about Jesus More Believable*. Grand Rapids, MI: Zondervan.
- Daniel, Terri (2017). Grief as a Mystical Journey: Fowler's Stages of Faith Development and Their Relation to Post-Traumatic Growth. *Journal of Pastoral Care and Counselling*. December 2017, Vol 17(4), s. 220–229.
- Dougherty, Trent (2014). *The Problem of Animal Pain: A Theodicy For All Creatures Great And Small*. New York: Palgrave Macmillan.
- Erickson, Millard (1994). *Christian Theology*. Grand Rapids, Michigan: Baker Book House.
- Fergusson, David (2018). *The Providence of God: A Polyphonic Approach*. Cambridge University Press.
- Geivett, Douglas, R. & Pivec, Holly (2014). *A New Apostolic Reformation. A Biblical Response to a Worldwide Movement*. Bellingham, WA: Lexham Press.
- Gesselman, Amanda & Bigatti, Silvia & Garcia, Justin & Coe, Kathryn & Cella, David & Champion, Victoria (2017). Spirituality, emotional distress, and post-traumatic growth in breast cancer survivors and their partners: an actor–partner interdependence modeling approach. *Psycho-Oncology* 26: 1691–1699.
- Hick, John (1966). *Evil and the God of Love*. Lontoo: Macmillan.
- Hudson, Hud (2013). Best Possible World Theodicy. Justin P. McBryer & Daniel Howard-Snyder (toim.) *The Blackwell Companion to the Problem of Evil*. Chichester: Wiley Blackwell. 236–250.
- Johnson, Todd M. & Ross, Kenneth R. (toim.) (2009). *Atlas of Global Christianity*. Edinburgh: University Press.
- Jones, Martyn Wendell (2016). *Inside the Popular, Controversial Bethel Church*. Christianity Today. 24.4.2016. <https://www.christianitytoday.com/ct/2016/may/cover-story-inside-popular-controversial-bethel-church.html>. (luettu 22.10.2019).
- Knight, Henry H (1993). God's Faithfulness and God's Freedom: A Comparison of Contemporary Theologies of Healing. *Journal of Pentecostal Theology* 2 (1993) 65–89.
- Koskela, Harri (2011). *Lapseni elää aina sydämessäni. Lapsen menetyksen merkitys vanhemman spiritualiteetin muotoutumisessa*. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 114.
- Kärkkäinen, Veli-Matti (2002). *Toward a Pneumatological Theology. Pentecostal and Ecumenical Perspectives on Ecclesiology, Soteriology, and Theology of Mission*. Lanham, MD: University Press of America.
- (2005). Vapaakristillisyyys, helluntailaisuus ja baptismi. Pekka Metso ja Esko Ryökäs (toim.) *Kirkkotiedon kirja*, 285–326. Helsinki: Kirjapaja.
- (2016). *Spirit and salvation. A Constructive Christian Theology for the Pluralistic World*, vol. 4. Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans Pub. Co.

- Ladd, George (1991). *A Theology of The New Testament*. Cambridge: Lutterworth Press.
- Laitinen, Petri (2014). *Spiritual Gifts According to C. P. Wagner*. Väitöskirja. Åbo Akademi University Press.
- MacNutt, Francis (1980). *Healing*. Bantam.
- Macquarrie, John (2003). *Principles of Christian Theology*. Lontoo: SCM Press.
- McGrath, Alister E. (2001). *Christian Theology. An Introduction*. Malden, MA: Blackwell.
- Moltmann, Jürgen (1990). *The Way of Jesus Christ. Christology in Messianic Dimensions*. London: SCM Press.
- Mäkilä, Petri (2019). *Helluntailainen. Klassisen helluntailaisuuden teologinen ihmiskäsitys*. Keuruu: Aikamedia.
- Pearlman, Myer (1937). *Knowing The Doctrines of The Bible*. Springfield: Gospel Publishing House.
- Peckham, John C. (2019). *Theodicy of Love*. Baker Academic.
- Percy, Martin (2011). Adventure and Atrophy in a Charismatic Movement: Returning to the 'Toronto Blessing'. Lindhardt, M. (toim). *Practicing The Faith*. New York, US: Berghahn Books. s. 152–178.
- Petts, David (1993). *Healing in The Atonement*. PhD Thesis, University of Nottingham.
- Pihkala, Juha (2006). *Kristologinen opinmuodostus*. Työkirja. Helsinki: Luther-Agricola Seura.
- Pihlström, Sami (2019). *Kanttilainen antiteodikea*. Kärsimys, pahuus ja kuolema –kurssi. Helsingin yliopisto. Luento 4, luentodiat.
- Pruitt, Raymond M. (1981). *Fundamentals of The Faith*. Cleveland: White Wing Publishing House and Press.
- Puolimatka, Tapio (2009). *Usko, tieto ja myytit*. Helsinki: Uusi Tie.
- Resane, Kelebogile (2016). The New Apostolic Reformation: The Critical reflections of Charles Peter Wagner. *HTS Teologiese Studies/Theological Studies* 72(3), a3240.
- Shuttleworth, Abigail, D (2015). 'On Earth as it is in Heaven': A Critical Discussion of the Theology of Bill Johnson. *Journal of the European Pentecostal Theological Association*, Vol. 35 No. 2, October, 2015, 101–104.
- (2016). *On Earth as it is in Heaven: A Study of the Healing Praxis of Bill Johnson*. Väitöskirja. University of Birmingham.
- Speak, Daniel (2013). Free Will and Soul Making Theodicies. Justin P. McBryer & Daniel Howard-Snyder (toim.) *The Blackwell Companion to the Problem of Evil*. Chichester: Wiley Blackwell. 205–222.

- Stump, Eleonore (2010). *Wandering in Darkness. Narrative and The Problem of Suffering*. Oxford Clarendon Press.
- Tozer, A. W. (2010). Prepared for usefulness. Guthrie, Nancy (toim.) *Be still, my soul. Embracing God's Purpose & Provision in Suffering. 25 Classic & Contemporary Readings on the Problem of Pain*. Wheaton, IL: Crossway.
- Vainio, Olli-Pekka & Visala, Aku (2011). *Johdatus uskonnonfilosofiaan*. Helsinki: Kirjapaja.
- Wagner, C. Peter (2004). *Changing Church. How God Is Leading His Church Into The Future*. Ventura, CA: Regal Books.
- Wagner, C. Peter (2006). *Apostles Today*. Ventura, CA: Regal Books.
- Warrington, Keith (2008). *Pentecostal Theology: A Theology of Encounter*. Lontoo: T & T Clark.
- Wimber, John (1991). *Power Healing*. Kent, UK: Stodder & Houghton.